

Lietuvos ilgalaikio socialinio tyrimo metodika

2024

Turinys

1. Apie Lietuvos ilgalaikį socialinį tyrimą	2
2. Lietuvos ilgalaikio socialinio tyrimo įgyvendinimo kokybės kriterijai	4
3. Techniniai Lietuvos ilgalaikio socialinio tyrimo įgyvendinimo principai	5
4. Lietuvos ilgalaikio socialinio tyrimo temų aprašas	3
4.1. A. Pasitikėjimas institucijomis, viešosios politikos vertinimas ir svarbiausios problemos	3
4.2. B. Grėsmių suvokimas ir valia ginti šalį	7
4.3. C. Pilietinis aktyvumas ir pasitenkinimas demokratija	12
4.4. D. Medijų ir informacijos vartojimas ir atsparumas informacinėms grėsmėms	20
4.5. E. Geopolitinės orientacijos ir nuostatos užsienio politikos klausimais	28
4.6. F. Kalba ir tapatybė	32
4.7. G. Subjektyvi gerovė ir socialinė darna	38
4.8. H. Aplinka ir klimato kaita	48
4.9. I. Mokslo ir technologijų plėtra	52
4.10. J. Kūrybiškumas ir darbo vertybės	56
4.11. K. Socialiniai demografiniai ir socialinės stratifikacijos rodikliai	61

1. Apie Lietuvos ilgalaikį socialinį tyrimą

Kas yra Lietuvos ilgalaikis socialinis tyrimas

Lietuvos ilgalaikis socialinis tyrimas (toliau – LIST) – tęstinis visuomenės tyrimas, skirtas rinkti reprezentatyvius ir kokybiškus duomenis apie Lietuvos visuomenę bei jos raidą.

Strateginis tyrimo tikslas – sukurti naują įrankį ir metodus, kurie prisidėtų prie į ateitį orientuotos viešosios politikos bei padėtų tinkamai atlikti ilgalaikę šalies raidos viziją, kurią artimiausią dvidešimtmetį apibrėš valstybės pažangos strategija „Lietuva 2050“.

Pagrindinis tyrimo uždavinys – rengti, teikti ir skelbti nacionalinio lygmens statistinę informaciją apie Lietuvos gyventojų nuomonės, nuostatų ir elgesio pokyčius ilgalaikėje perspektyvoje.

LIST įgyvendinamas kaip reguliari tikimybinė panelinė apklausa, kai tyrime nuosekliai dalyvauja tie patys respondentai. Tai yra pirmasis tokio didelio masto tęstinis visuomenės nuostatų, vertybių, vertinimų ir elgsenos tyrimas Lietuvoje. LIST bus vykdomas kasmet keturiomis ketvirtinėmis bangomis. Tyrimas orientuotas į valstybės raidai svarbius strateginius rodiklius, kurie nėra matuojami kituose Lietuvoje vykdomuose kartotiniuose nacionaliniuose tyrimuose. LIST klausimyną sudaro 11 teminių bloků, kurie atspindi svarbiausias Lietuvos visuomenės raidos sritis ir planuojamus iššūkius, tokius kaip grėsmės nacionaliniam saugumui, įvairėjanti nelygybė, naujų technologijų priėmimas ir kt. Numatyta, kad kiekviena ketvirtinė banga turės kintamąjį modulį, kurio klausimai bus sudaromi atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės, ministerijų (ir kitų valstybės institucijų) poreikius, taip pat mokslininkų bendruomenės ekspertinius siūlymus. Taip valstybės institucijos turės galimybę laiku gauti duomenis apie visuomenei aktualius reikšmingus socialinius, politinius, ekonominius ir kitokius pokyčius ar įvykius ir priimti duomenimis grįstus sprendimus.

Kodėl reikia Lietuvos ilgalaikio socialinio tyrimo

Viešojo valdymo sprendimų poveikiui vertinti reikia patikimų, kokybiškų, nuoseklių ir įveiklinamų duomenų. Nors Lietuvoje periodiškai atliekamos tarptautinių tyrimų apklausos visuomenės nuostatoms, vertinimams, vertybėms ir elgsenai tirti bei sprendimų poveikiui matuoti, visi šie tyrimai remiasi kitose šalyse (daugiausia Vakarų visuomenėse, kurių socialinė raida skiriasi nuo mūsų) parengtais instrumentais. Jie neįtraukia specifinių mūsų visuomenei aktualių temų ir rodiklių, reikalingų valstybės institucijoms numatytų darbų įgyvendinimo stebėsenos funkcijoms atlikti (pavyzdžiui, rodiklių, identifikuojančių esamą kontekstą, procesų įgyvendinimo ar rezultatų sėkmę bei poveikį). Be tarptautinių iniciatyvų, taip pat esama nacionalinio lygmens apklausų, kurios vykdomos valstybės institucijų ar mokslininkų iniciatyva. Tačiau vidiniai valstybės institucijų užsakymu ar mokslininkų iniciatyva atliekami visuomenės nuomonės tyrimai ne visada yra tarpusavyje koordinuoti, jų duomenys dažniausiai viešai neprieinami, duomenų kokybė dažnai gali būti nepakankamai kontroliuojama, todėl jų pridėtinė vertė Lietuvos socialinės raidos ar būklės įvertinimui ir stebėsenai nėra pakankama.

Reprezentatyvūs ir kokybiški duomenys bus reikalingi Lietuvos ateities vizijos „Lietuva 2050“ įgyvendinimo stebėsenai ir vertinimui, kurie bus atliekami stebint ir analizuojant poveikio rodiklių, apibūdinančių ir atskleidžiančių visuomenės būklę ir jos pokyčius, kitimo tendencijas.

Ilgalaikio socialinio tyrimo poreikis kyla iš būtinybės sistemiskai ir išsamiai stebėti Lietuvos visuomenės bei jos grupių nuomones, nuostatas ir elgesį, siekiant užtikrinti, kad viešosios politikos intervencijų (poveikio) vertinimas ir (ar) naujų intervencijų planavimas būtų grindžiamas kokybiškais ir patikimais duomenimis. LIST buvo sukurtas siekiant užpildyti kartotinių apklausų tyrimų duomenų stygių, kuris yra būtinas Lietuvos socio-ekonominei ir sociokultūrinei raidai analizuoti. Dabartiniai duomenų šaltiniai dažniausiai yra vienkartinio pobūdžio apklausos,

todėl iš jų negalima nustatyti ilgalaikių tendencijų ar priežastinių ryšių. LIST siekia teikti kartotinius duomenis, leidžiančius giliau suprasti visuomenės nuomones ir elgesio pokyčius ilguoju laikotarpiu, remti įrodymais grįstą viešąją politiką bei vertinti politikos veiksmingumą. LIST prisideda prie svarbiausių iššūkių, tokių kaip klimato kaita, technologijų pažanga ir nacionalinio saugumo grėsmės, sprendimo.

Kas įgyvendina Lietuvos ilgalaikį socialinį tyrimą

Lietuvos Respublikos vyriausybės kanceliarijos (toliau – LRVK) užsakymu LIST įgyvendina Vyriausybės strateginės analizės centras (toliau –STRATA), Valstybės duomenų agentūra (toliau – VDA), Vilniaus Universitetas (toliau – VU) Vytauto Didžiojo universitetas (toliau – VDU), Kauno technologijos universitetas (toliau – KTU).

VDA yra pagrindinis tyrimo lauko darbų (apklausos) įgyvendintojas, sudaro tyrimo imtį, atlieka respondentų kontaktavimą pritraukiant juos dalyvauti tyrime, apklausos darbus, apdoroja pirminius duomenis ir juos nuasmenintus teikia STRATA bei tvarko iš administracinių duomenų šaltinių gautus respondentus apibūdinančius asmens duomenis (duomenų tvarkytojas).

STRATA yra atsakinga už bendravimą su valdžios institucijomis ir jų poreikių nustatymą, tarpininkavimą tarp mokslo ir viešojo sektoriaus, socialinių sklaidos kanalų kūrimą ir valdymą, duomenų tvarkymą ir duomenų parengimą saugojimui, paskatų tyrimo respondentams organizavimą; bendradarbiaudama su mokslo institucijomis veikia kaip tyrimo metodologijos rengėjas.

Mokslo institucijos yra atsakingos už metodologijos rengimą ir metodologinę tyrimo priežiūrą, tyrimo instrumento (klausimynų) rengimą, giluminę analizę, mokslinę sklaidą, valdžios institucijų poreikių įtraukimą į mokslinių tyrimų vertinimą.

2. Lietuvos ilgalaikio socialinio tyrimo įgyvendinimo kokybės kriterijai

Pagrindiniai LIST įgyvendinimo **kokybės kriterijai**:

- 1. Reprezentatyvumas:** siekis įtraukti į tyrimą kuo įvairesnius Lietuvos gyventojus. Šiam kriterijui įgyvendinti nuolat stebimas (ir pagal poreikį koreguojamas) tyrimo imties dydis (siekiamas kiekvieno tyrimo bangos dalyvaujančios imties dydis – 5000 respondentų t. y., toks kiekis atrenkamas, o motyvacinių priemonių paketas yra skirtas maksimaliai išlaikyti dalyvių skaičių iki kitų bangų) ir imties apibendrintas atitikimas/neatitikimas Lietuvos gyventojų populiacijai pagal svarbiausias socialines demografines charakteristikas (lytį, amžių, gyvenamąją vietą ir pagal galimybes kitas, pvz., tautybę ir išsilavinimą). Taip pat naudojamos įvairios respondentus skatinančios dalyvauti priemonės (klausimynai keliomis kalbomis, kuriomis dažniausiai bendraujama namuose, apklausos vykdymas internetine ir kitomis patogiomis formomis, finansinės paskatos).
- 2. Tikimybiškumas:** siekis imtį sudaryti tik tikimybiniais metodais bet kuriame apklausos vykdymo etape. Tik tikimybiniai imties sudarymo ir atnaujinimo metodai užtikrina rezultatų mokslinį pagrįstumą, kai daromos išvados apie tiriamą populiaciją.
- 3. Nuoseklumas:** siekis apklausą vykdyti periodiškai ir ilgą laiką, tam tikru intervalu užduodant tuos pačius klausimus tiems patiems respondentams, kad būtų įmanoma sekti visuomenės nuomonės, vertinimų, vertybių ir elgsenos svarbiais klausimais raidą. Panelinis dizainas leidžia sistemingiau nagrinėti priežastinius ryšius, taip pat sekti viešosios politikos vertinimų, nuostatų ir elgsenos pokyčius individo lygmeniu. Be to, didesnės galybės apklausti Lietuvos gyventojus platesniu spektru klausimų užtikrinamos cikliniu dizainu, kai kiekvienais metais vykdomos 4 tyrimo bangos, kurių klausimynai skiriasi, tačiau kurios kartojamos kiekvienais tyrimo vykdymo metais.
- 4. Atliepiamumas:** siekis apklausą vykdyti periodiškai ir nuosekliai, tačiau tuo pačiu sudarant sąlygas ir galimybes surinkti valstybei tam tikru metu labai svarbius duomenis, atsižvelgiant į visuomeninio gyvenimo aktualijas, svarbias išskylančias problemas ir krizinius įvykius. Vykdamas kiekvieną tyrimo bangą sudaromos galybės įtraukti papildomus klausimų blokus, kurių poreikį pagrindžia valstybės institucijos ar mokslininkų grupės.
- 5. Atvirumas:** siekis kuo atviriau pateikti tyrimo dizaino ir vykdymo aprašus bei pagrindinius tyrimo rezultatus. Atvirumas užtikrinamas viešai publikuojant apklausos dizaino ir vykdymo aprašus bei pačius surinktus duomenis atviros prieigos duomenų archyvuose. Nuolatinis apklausos duomenų atviras publikavimas užtikrina mokslininkų ir kitų tyrėjų (dirbančių viešajame sektoriuje ar valstybės tarnyboje) galimybes savalaikiai atlikti reikiamus tyrimus ir analizes naudojant surinktus duomenis, taip pat kontroliuoti jų kokybę.

3. Techniniai Lietuvos ilgalaikio socialinio tyrimo įgyvendinimo principai

LIST yra planuojamas kaip periodinė tikimybinė reprezentatyvi panelinė gyventojų apklausa, kai tyrime santykinai ilgą laiką dalyvauja tie patys respondentai.

Populiacija: 18-79 metų nuolatiniai Lietuvos gyventojai (viršutinė riba taikoma pirminės atrankos etape). Tiriama privačiuose namų ūkiuose gyvenantys gyventojai. Valstybės išlaikomi gyventojai, t. y. gyvenantys instituciniuose namų ūkiuose: globos įstaigose, įkalinimo įstaigose, nepriskiriami namų ūkių nariams ir nėra tiriami.

Tyrimo vienetas: Asmuo (asmenų apklausa).

Populiacijos sąrašas: LR Gyventojų registras.

Atrankos dizainas: Asmenų tikimybinė sluoksniuota atranka iš LR gyventojų registro. Populiacija skaidoma į sluoksnius pagal gyvenamąją vietą. Kiekviename sluoksnyje atrenkamas proporcingas gyventojų skaičiui (pagal GR gyventojų struktūrą) imties elementų (asmenų) skaičius. Atskirų sluoksnių padidintas reprezentavimas bendrojoje imtyje pirmose keturiose bangose (arba pirmais tyrimo vykdymo metais) nenumatomas. Vėlesnėse tyrimo vykdymo bangose padidintas atskirų sluoksnių reprezentavimas gali būti taikomas pagal poreikį.

Kalba: Tyrimas vykdomas lietuvių ir rusų kalbomis (rusų kalbą naudojančių kaip pirmą Lietuvoje yra apie 5 proc. pagal Europos socialinio tyrimo duomenis).

Tyrimo etapai:

1. **Rekrūtavimo etapas.** Tiesioginio interviu (CAPI) būdu¹. Naudojamas rekrūtavimo etapo klausimynas (trukmė iki 10 min.), kurio pabaigoje kviečiama dalyvauti ilgalaikiame tyrime pasirenkant būdą: internetinę apklausą arba tiesioginį interviu (planuojamos dalys tolesniame etape dalyvaujančių internetu ir tiesiogiai: atitinkamai – 40 ir 60 proc.). Naudojamos skatinimo dalyvauti priemonės: informavimas apie apklausos pradžią paštu su besąlygine paskata (su 5 eur vertės dovanų čekiu, teisinis pagrindas – prizas už patekimą į imtį), apklausėjų mokymas (kaip vykdyti apklausą, kaip išvengti neigiamų atsakymų) ir motyvavimas už respondento sukontaktavimą ir pritraukimą, kontaktavimo trukmė ir įvairumas (lauko darbų laikotarpis iki 6 mėn., kontaktavimas skirtingu darbo dienos metu), konsultacijos telefonu/informacija internete/bukletas apie tyrimą. Jei asmuo negyvena LR Gyventojų registre nurodytu adresu, bet gyvena Lietuvoje, bandoma gauti jo kontaktinę informaciją ir rekrutuoti į tyrimą.

Jei reikia, rekrūtavimo metu bendrosios imties (15 000) elementai išduodami lauko darbams etapais, pvz.:

- a) 5 000 – pirmojo etapo imtis
- b) 5 000 – antrojo etapo imtis
- c) 5 000 – trečiojo etapo imtis

Jei reikalinga papildoma imtis (4 000), jos elementai lauko darbams išduodami visi iš karto.

Po kiekvieno rekrūtavimo etapo įvertinamas imties reprezentatyvumas sluoksniuose pagal išsilavinimą ir tautybę.

---

¹ Esant reikalui ir jei atrinktas imties elementas kitaip nepasiekiamas, galimas rekrūtavimas siunčiant informacinį laišką su internetine prisijungimo prie tyrimo rekrūtavimo etapo nuoroda (taip pat susisiekiant telefonu ir (ar) el. paštu).

2. **Pirminė apklausa.** Internetinės apklausos arba tiesioginio interviu būdu. Kvietimas dalyvauti apklausoje internetu po sėkmingo rekrūtavimo etapo išsiunčiamas el. paštu. Tiesioginio interviu atveju pirminė apklausa vykdoma iš karto po rekrūtavimo etapo, tuo pačiu apsilankymu (t.y. rekrūtavimo ir pirminės apklausos etapai sujungiami). Naudojamas „profilavimo“ klausimynas, kuriame surenkama išsamesnė socialinė-demografinė informacija apie respondentą. Trukmė iki 15 min. Naudojamos skatinimo priemonės už dalyvavimą (5 eur vertės dovanų čekis, teisinis pagrindas – prizas už dalyvavimą).

Po pirminės apklausos įvertinamas imties reprezentatyvumas sluoksniuose pagal išsilavinimą ir tautybę.

3. **Pagrindinis tyrimas. Tyrimas vykdomas bangomis kas 3 mėnesius.** Internetinės apklausos arba tiesioginio interviu būdu (numatomos dalys dalyvaujančių internetu ir tiesiogiai: atitinkamai – 40 ir 60 proc.). Kiekvienoje bangoje per metus naudojami keturi skirtingi pagrindiniai klausimynai (t.y. panelinis tyrimas yra metinis) ir skirtingi papildomi klausimynai (pagal poreikį, nebūtinai longitudinaliniai, žr. 1 schemą). Jei klausimyne įtraukiamos eksperimentinės sąlygos, ar skaidoma imtis, galimi ne daugiau kaip 4 imties poaibiai. Trukmė iki 25 min., naudojamos skatinimo priemonės: atlygis/kompensacija už dalyvavimą (5 eur vertės dovanų čekis, teisinis pagrindas – prizas už dalyvavimą), laiškas-kvietimas/konsultavimas telefonu /informacija internete/bukletas apie tyrimą, grįžtamasis ryšys apie rezultatus (labai bendro pobūdžio).

Kiekvienos bangos lauko darbai vykdomi 3 mėn.: **su 1 pagrindiniu** klausimynu balandį-birželį, **su 2 pagrindiniu** klausimynu liepą-rugsėjį, **su 3 pagrindiniu** klausimynu spalį-gruodį, **su 4 pagrindiniu** klausimynu sausį-kovą. Pasiruošimas bangos vykdymui trunka iki 3 mėn. Duomenų tikrinimui ir pirminės nuasmenintos duomenų bazės paruošimui skiriama 1 mėn. po lauko darbų įgyvendinimo. Iš viso **vienos bangos** vykdymui skiriami **7 mėnesiai**.

Po kiekvienos bangos įvertinamas imties reprezentatyvumas sluoksniuose pagal išsilavinimą ir tautybę. Jei reikia, skaičiuojami imties svoriai.

Imties dydis:

1. **Bendras imties dydis:** 15 000 (aplanko klausėjai gyvai). Siekiamas **teigiamų atsakymų** (t. y. tinkamų, sukontaktuotų ir neatsakiusiųjų dalyvauti) **rekrūtavimo** etape **procentas:** 50% nuo bendrojo imties dydžio (ne mažiau kaip 7 500). Pasirinkusiųjų toliau dalyvauti internetine apklausa, visiška gyventojų savipilda, planuojama – 3000 ir tiesioginiu interviu – 4500.

2. Siekiamas **dalyvaujančiųjų pirminėje** apklausoje (t. y. užpildžiusių pirminę apklausą) **procentas:** 40% nuo bendrojo imties dydžio (6000: internetine apklausa, visiška gyventojų savipilda – 2400 ir tiesioginiu interviu – 3600).

Pirminė apklausa (socialinis-demografinis klausimynas) respondentams, sutikusiems dalyvauti tiesiogiai, pildomas tuo pačiu apsilankymu kaip rekrūtavimo klausimynas, išimtiniais atvejais – drauge su pirmuoju apsilankymu dėl pagrindinės bangos klausimynu (atskiras apsilankymas nenumatomas). Internetine savipilda dalyvaujantiems respondentams po rekrūtavimo klausimyno siunčiama nuoroda pirminiam klausimynui pildyti.

3. Siekiamas **dalyvaujančiųjų pagrindinėje** pirmos bangos apklausoje (t. y. užpildžiusių pirmą pagrindinę apklausą) **procentas:** 34% nuo bendrojo imties dydžio (5100: internetine apklausa, visiška gyventojų savipilda – 2100 ir tiesioginiu interviu – 3000).

4. **Papildoma imtis** (nepavykus realizuoti teigiamų atsakymų rekrūtavimo etape kiekio 7 500): 4 000 (visus kontaktuoja klausėjai gyvai). Papildoma iki trūkstamo skaičiaus, kad pagrindinio etapo pirmojoje bangoje būtų realizuoti 5100 respondentų.

Nubyrėjimas ir imties atnaujinimas:

Respondentas laikomas „nubyrėjusiu iš imties“ kai 3 kartus nesudalyvauja paeilui vykstančiose bangose. **Tikėtinas nubyrėjimas** – apie 20 proc. per metus.

Nuolat stebimas imties reprezentatyvumas pagal amžių, lytį ir gyvenamąją vietą, o sluoksniuose papildomai pagal išsilavinimą ir tautybę. Dėl imties atnaujinimo sprendžiama kiekvienų kalendorinių metų pabaigoje arba kasmet po 4-osios tyrimo bangos. Atnaujinant imtį siekiama padidinti reprezentatyvumą, todėl galimas padidintas atskirų sluoksnių reprezentavimas, skaičiuojami dizaino svoriai.

Atnaujinant imtį naudojama ta pati logika, kaip ir sudarant pirminę imtį:

1. Atrenkama bendroji imtis (pagal poreikį turėti tam tikrą efektyvų realizuotą imties dydį ir atsižvelgiant į atsakomumo procentą).
2. Vykdomas rekrūtavimas.
3. Vykdoma pirminė apklausa.
4. Vykdomas pagrindinis tyrimas.

Respondentų skatinimas: respondentai už dalyvavimą tyrime bus skatinami įteikiant prizus (5 eur vertės dovanų čekius) rekrutavimo ir pagrindinio tyrimo etapuose. Respondentų skatinimą organizuoja STRATA pagal VDA pateiktą informaciją apie tyrimo respondentus ir pasitelkdama išorinį partnerį.

2 schema. Imties dydžiai

	Rekrūtavimas+ Pirminė apklausa	Pirminė apklausa	I ketv. (1 banga)	II ketv. (2 banga)	III ketv. (3 banga)	IV ketv. (4 banga)	Papildoma imtis (po metų)
Klausėjai lanko gyvai	15000+ 4000						4000
Internetu Numatytas priminimų siuntimas (klausėjų skambinimas respondentams ir skatinimas užpildyti anketas, nenumatomas)		3000	2400	2100	2100	2100	
Klausėjai lanko gyvai		-	3600	3000	3000	3000	
Atsakė, tiesioginės apklausos metu	4500; iš jų sutiko tik 3600 pildyti pirminę apklausą	-	3000				

4. Lietuvos ilgalaikio socialinio tyrimo temų aprašas

Tyrimo temų apraše pateikiama 11 tyrimo temų blokų, kurie bus paskirstyti į atskiras tyrimo bangas. Kai kurie klausimai bus įtraukti į rekrutavimo ir pirminę apklausą, kuri vyks prieš respondentui įsitraukiant į reguliarias tyrimo bangas (plačiau žr. tyrimo metodologijos aprašą).

Tyrimo temos atspindi svarbiausias Lietuvos visuomenės raidos sritis ir planuojamus iššūkius, tokius kaip grėsmės nacionaliniam saugumui, įvairėjanti nelygybė, tapatybės krizė ir kt. (žr., pvz., „Lietuva 2050: megatendencijų analizė“). Tyrimas orientuojasi į valstybės raidai svarbius strateginius rodiklius, kurie nėra matuojami kituose Lietuvoje vykdomuose kartotiniuose nacionaliniuose tyrimuose (tokiuose kaip Europos socialinis tyrimas), ir sudaro galimybes patikimai stebėti ir vertinti valstybės raidą ir jos pažangą.

4.1. A. Pasitikėjimas institucijomis, viešosios politikos vertinimas ir svarbiausios problemos

Šis klausimų blokas skirtas matuoti bendrąjį Lietuvos gyventojų pasitikėjimą svarbiausiomis valstybės institucijomis, svarbiausių viešosios politikos sričių ir problemų vertinimą. Politinis pasitikėjimas arba pasitikėjimas šalies politinėmis institucijomis yra laikomas esminiu politinės sistemos stabilumą užtikrinančiu veiksmu (Easton 1965). Tyrimai rodo, kad (ne)pasitikėjimas institucijomis susijęs su (ne)paklusnumu įstatymams, mokesčių vengimu (Marien and Hooghe, 2011), su piliečių valia ginti šalį agresijos atveju (Ramonaitė et al. 2017), su populistineis nuostatomis ir tikėjimu sąmokslu teorijomis (Van Prooijen 2018) ir kt., todėl labai svarbu tiek stebėti pasitikėjimo institucijomis tendencijas, tiek analizuoti nepasitikėjimo tam tikromis institucijomis priežastis Lietuvos visuomenėje.

Institucijų sąrašas sudarytas taip, kad apimtų visas svarbiausias viešojo valdymo institucijas, su kuriomis Lietuvos gyventojai turi pakankamai dažną santykį, ir nuo kurių priklauso politinis ir ekonominis valstybės stabilumas ar nacionalinis saugumas. Taigi sąrašas apima tokias institucijas kaip kariuomenė, prezidentas, valstybinė mokesčių inspekcija, bankai, kurių vertinimo nematuoja Lietuvoje vykdomi tarptautiniai tyrimai, tokie kaip Europos socialinis tyrimas. Matuojant institucinį pasitikėjimą atsižvelgta į diskusiją apie pasitikėjimo ir nepasitikėjimo nevienadimensiškumą (Bertsou 2019), todėl atsisakyta 0-10 skalių, kurios taikomos matuojant politinį pasitikėjimą Europos socialiniame tyrime, o naudojama Europos vertybių tyrime taikoma keturių kategorijų žodinė skalė.

Viešosios politikos sritys parinktos taip, kad apimtų visų Lietuvos Respublikos ministerijų kuruojamas sritis (išskyrus teisingumo sritį, nes ši sritis žmonėms labiausiai siejama su teismais ir kitomis teisėtvarkos institucijomis, o ne su ministerijos darbu), tačiau būtų pakankamai konkrečios ir aiškios.

Svarbiausių problemų vertinimą nuspręsta matuoti atviru klausimu tam, kad respondentai galėtų patys indikuoti valstybei svarbiausias nacionalinių ar vietinių lygiu kylančias problemas, nevaržant jų iš anksto numatytomis kategorijomis. Tokiu būdu galima aptikti naujas visuomenei aktualias problemas, iki tol nepastebėtas tyrėjų ar valstybės institucijų. Atvirų atsakymų kodavimui bus pasitelkti dirbtinio intelekto įrankiai.

Pagrindiniai tyrėjai

Ainė Ramonaitė

Konsultantai

Eglė Vileikienė, Vidaus reikalų ministerija

Konceptas	Indikatorius	Kartojamumas
Pasitikėjimas institucijomis	Pasitikėjimas Seimu Pasitikėjimas vyriausybe Pasitikėjimas prezidentu Pasitikėjimas savivaldos institucijomis Pasitikėjimas teismais Pasitikėjimas policija Pasitikėjimas kariuomene Pasitikėjimas Sodra Pasitikėjimas Valstybės mokesčių inspekcija Pasitikėjimas Vyriausiąja rinkimų komisija Pasitikėjimas Valstybės saugumo departamentu (VSD) Pasitikėjimas sveikatos apsaugos sistema Pasitikėjimas švietimo sistema Pasitikėjimas bankais Pasitikėjimas žiniasklaida Pasitikėjimas mokslu	Kasmet
Valdžios institucijų veiklos vertinimas	Valdžios institucijų vertinimas šiose srityse: Švietimo Sveikatos apsaugos Socialinės apsaugos Žemės ūkio Aplinkos apsaugos Kultūros Susisiekimo (transporto ir kelių sistemos) Energetikos Ekonomikos reguliavimo ir skatinimo Mokslinių tyrimų Mokesčių politikos Krašto apsaugos Užsienio politikos Migracijos Valstybės finansų valdymo	Kasmet
Svarbiausios problemos – Lietuvoje ir gyvenamojoje vietoje	Lietuvai aktualiausios problemos, kurioms valdžios institucijos turėtų skirti daugiausiai dėmesio šiais metais Respondento gyvenamojoje vietovėje aktualiausios problemos, kurioms valdžios institucijos turėtų skirti daugiausia dėmesio šiais metais.	Kasmet

Klausimų formuluotės

Prašome pasakyti, ar jūs labai pasitikite, pasitikite, nepasitikite ar labai nepasitikite kiekviena iš čia išvardytų Lietuvos institucijų ir organizacijų?

	Labai pasitikiu	Pasitikiu	Nepasitikiu	Labai nepasitikiu	Nežinau
Seimu	☐	☐	☐	☐	☐
Vyriausybe	☐	☐	☐	☐	☐
Prezidentu	☐	☐	☐	☐	☐
Savivaldos institucijomis	☐	☐	☐	☐	☐
Teismais	☐	☐	☐	☐	☐
Policija	☐	☐	☐	☐	☐
Kariuomene	☐	☐	☐	☐	☐
Sodra	☐	☐	☐	☐	☐
Valstybės mokesčių inspekcija	☐	☐	☐	☐	☐
Vyriausiąja rinkimų komisija	☐	☐	☐	☐	☐
Valstybės saugumo departamentu (VSD)	☐	☐	☐	☐	☐
Sveikatos apsaugos sistema	☐	☐	☐	☐	☐
Švietimo sistema	☐	☐	☐	☐	☐
Bankais	☐	☐	☐	☐	☐
Žiniasklaida	☐	☐	☐	☐	☐
Mokslu	☐	☐	☐	☐	☐

Pasakykite, kaip jūs vertinate Lietuvos valdžios institucijų darbą šiose srityse? (Sričių sąrašą rotuoti)

	Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Blogai	Labai blogai	Nežinau
Švietimo	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sveikatos apsaugos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Socialinės apsaugos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Žemės ūkio	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aplinkos apsaugos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kultūros	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Susisiekimo (transporto ir kelių sistemos)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Energetikos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ekonomikos reguliavimo ir skatinimo	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mokslinių tyrimų	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mokesčių politikos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Krašto apsaugos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Užsienio politikos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Migracijos	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Valstybės finansų valdymo	○	○	○	○	○	○
---------------------------	---	---	---	---	---	---

Galvodami apie problemas, kurios yra aktualiausias Lietuvai, kurioms iš jų, jūsų manymu, valdžios institucijos turėtų skirti daugiausiai dėmesio šiais metais? Įvardinkite iki trijų problemų.

Galvodami apie problemas, kurios yra aktualiausias jūsų gyvenamojoje vietovėje, kurioms iš jų valdžios institucijos turėtų skirti daugiausia dėmesio šiais metais? Įvardinkite iki trijų problemų.

Nuorodos

Bertsou, E., 2019. Rethinking political distrust. *European Political Science Review*, 11(2), pp.213-230.

Easton, D., 1965. *A Systems Analysis of Political Life*. New York: Willey.

Marien, S. and Hooghe, M., 2011. Does political trust matter? An empirical investigation into the relation between political trust and support for law compliance. *European Journal of Political Research*, 50(2), pp.267-291.

Ramonaitė, A., Petronytė – Urbonavičienė, I., Skirkevičius, P., Vosylis, E. 2018. *Kas eitų ginti Lietuvos? Pilietinio pasipriešinimo prielaidos ir galimybės*. Vilnius: Aukso žuvis, 199 p.

Van Prooijen, J.W. 2018. 'Populism as political mentality underlying conspiracy theories', in B. T. Rutjens, M. J. Brandt, eds., *Belief Systems and the Perception of Reality*, London and New York: Routledge, pp. 79-96.

4.2. B. Grėsmių suvokimas ir valia ginti šalį

Šis klausimų blokas skirtas matuoti Lietuvos nacionaliniam saugumui svarbias dimensijas - visuomenės grėsmių suvokimą ir valią ginti šalį. Grėsmių vertinimo sąrašas visų pirma apima tokias sritis, kurios svarbios nacionalinio saugumo kontekste: karinės, informacinės, kibernetinės grėsmės. Antra, jis apima tokias sritis, kur grėsmių suvokimas tampa politinių debatų objektu, pvz., klimato kaita, imigracija iš trečiojo pasaulio šalių, Kinijos ar JAV vaidmuo pasaulyje. Galiausiai, įtraukiamos keletas kitų globalinių grėsmių, tokių kaip epidemijų plitimas ar gamtinės katastrofos, tačiau neapimamos nacionalinio lygmens socialinės problemos, tokios kaip skurdas, alkoholio vartojimas, tradicinių vertybių saugojimas ar pan., kurios kartais įtraukiamos į subjektyvaus grėsmių suvokimo tyrimus (Janušauskienė et al. 2017; Matonytė et al. 2017).

Matuojant valią ginti šalį atsišpiriama nuo Krašto apsaugos ministerijos išsakytų poreikių. Formuluojuot klausimus atsižvelgta į 2017 m. vykdytą tyrimą „Pilietinio pasipriešinimo galimybės ir prielaidos Lietuvoje“ (Ramonaitė et al. 2018), Estijos gynybos ministerijos užsakymu vykdomą kartotinį tyrimą „Visuomenės nuomonė apie krašto gynybą“ (Turu-Uuringute AS 2020), 2022 m. LR Seimo Nacionalinio Saugumo ir gynybos komitete vykusias diskusijas apie Piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategijos rodiklius. Matuojant valią ginti šalį neatsispiriama nuo tradicinio Europos/Pasaulio vertybių tyrime naudojamu „pasiryžimo kovoti“ (angl. *willingness to fight*) rodiklio (žr. Inglehart et al. 2015), kuriuo greičiau bandoma matuoti „karingumą“ (angl. *bellicosity*), o atsiremama į Estijos tyrėjų daromą skirtį tarp „pasyviosios“ ir aktyviosios“ valios ginti savo šalį (Turu-Uuringute AS 2020) ir Lietuvos strateginiuose dokumentuose daromą skirtį tarp ginkluoto ir neginkluoto pilietinio pasipriešinimo.

Pagrindiniai tyrėjai

Ainė Ramonaitė

Rūta Žiliukaitė

Vaidas Morkevičius

Aušra Maslauskaitė

Konsultantai

Deividas Šlekys, Vilniaus universitetas

Ieva Petronytė - Urbonavičienė

Konceptas	Rodiklis	Kartojamumas
Grėsmių vertinimas	Kokią grėsmę Lietuvai kelia šie dalykai: Klimato kaita Lietuvos gyventojų skaičiaus mažėjimas Europos sąjungos subyrėjimas NATO subyrėjimas Lietuvių tautinės tapatybės silpnėjimas Ekonominė krizė Didelio masto imigracija Užkrečiamų ligų plitimas, epidemijos Dezinformacijos ir melagingų naujienų plitimas Kibernetinės atakos Karinis konfliktas Senkantys gamtiniai ištekliai Energijos tiekimo sutrikimai Visuomenės susipriešinimas Teroristiniai išpuoliai Gamtinės katastrofos, tokios kaip sausra, potvyniai ir kt.	Kasmet

	Augantis robotų ir dirbtinio intelekto naudojimas	
Pasyvi valia ginti šalį	Vertinimas, ar mūsų šalis turėtų priešintis karinėmis priemonėmis, jeigu Lietuva būtų užpulta kitos valstybės	Kasmet
Aktyvi valia ginti šalį	Pasiryžimas dalyvauti šalies gynyboje pagal savo įgūdžius ir galimybes Pasiryžimas ginti Lietuvą ginklu Pasiryžimas prisidėti prie Lietuvos gynybos nekarinėmis priemonėmis	Kasmet
Informuotumas ir elgesys karo grėsmės atveju	Ar žino, koks vaidmuo, iškilus karo grėsmei, numatytas valstybės gynimo planuose Ar yra aptarę veiksmų planą, ką daryti iškilus ekstremaliai situacijai, su savo šeima ir/ ar kitais namų ūkio nariais Ar yra aptarę veiksmų planą darbovietėje Ar turi pasiruošę maisto ir vandens atsargų bent 72 val., t. y. bent 3 paroms	Kasmet
Elgesys karo grėsmės atveju	Jei Lietuvoje kiltų grėsmė, kad prasidės aktyvūs karo veiksmai, ar stengtųsi išvykti iš Lietuvos, ar liktų Lietuvoje	Kasmet
Pareigos ginti šalį vertinimas	Ar mano, kad ginti tėvynę yra kiekvieno piliečio pareiga	Kasmet
Parama politinei bendruomenei	Didžiavimasis savo pilietybe	Kasmet
Visuotinio šaukimo vertinimas	Ar pritaria vaikinių privalomai pradinei karo tarnybai Ar pritaria merginų privalomai pradinei karinei tarnybai	Kas 4 metus arba pagal aktualumą
Pasitikėjimas ir parama NATO	Ar pritaria NATO sąjungininkų ginkluotųjų pajėgų buvimui Lietuvoje Ar mano, kad NATO gintų Baltijos šalis, jei jos būtų užpultos	Kasmet

Klausimų formulotės

Kartais diskutuojama apie įvairias esamas arba galinčias kilti grėsmes. Jūsų manymu, kokią grėsmę Lietuvai kelia šie dalykai? (Rotuoti teiginius lentelėje)

	Jokios grėsmės	Mažą grėsmę	Vidutinę grėsmę	Didelę grėsmę	Labai didelę grėsmę	Nežinau
Klimato kaita	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lietuvos gyventojų skaičiaus mažėjimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Europos sąjungos subyrėjimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐

NATO subyrėjimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lietuvių tautinės tapatybės silpnėjimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ekonominė krizė	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Didelio masto imigracija	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Užkrečiamų ligų plitimas, epidemijos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dezinformacijos ir melagingų naujienų plitimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kibernetinės atakos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Karinis konfliktas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Senkantys gamtiniai išteklių	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Energijos tiekimo sutrikimai	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Visuomenės susipriešinimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Teroristiniai išpuoliai	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gamtinės katastrofos, tokios kaip sausra, potvyniai ir kt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Augantis robotų ir dirbtinio intelekto naudojimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Jeigu Lietuva būtų užpulta kitos valstybės, ar mūsų šalis turėtų priešintis karinėmis priemonėmis?

- Tikrai taip
- Greičiau taip
- Greičiau ne
- Tikrai ne
- Nežinau

Jeigu Lietuva būtų užpulta, ar būtumėte pasiryžęs (-usi) dalyvauti šalies gynyboje pagal savo įgūdžius ir galimybes?

- Tikrai taip
- Greičiau taip
- Greičiau ne
- Tikrai ne
- Nežinau

Jeigu Lietuva būtų užpulta, kiek tikėtina, kad eitumėte ginti Lietuvą ginklu?

- Labai tikėtina
- Gana tikėtina
- Mažai tikėtina
- Visiškai netikėtina
- Nežinau

Jeigu Lietuva būtų užpulta, kiek tikėtina, kad prisidėtumėte prie Lietuvos gynybos nekarinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, dalyvaudami neginkluotame pilietiniame pasipriešinime?

- Labai tikėtina

- Gana tikėtina
- Mažai tikėtina
- Visiškai netikėtina
- Nežinau

Ar jūs žinote, koks vaidmuo, iškilus karo grėsmei, numatytas valstybės gynimo planuose tokiems žmonėms kaip jūs?

- Žinau
- Tiksliai nežinau, bet numanau
- Nežinau

Ar jūs esate aptarę veiksmų planą, ką daryti iškilus ekstremaliai situacijai, su savo šeima ir/ ar kitais namų ūkio nariais?

- Taip
- Ne
- Gyvenu vienas/-a, neturiu šeimos/ kitų namų ūkio narių, su kuriais galėčiau aptarti veiksmų planą
- Nežinau

Ar savo darbovietėje jūs esate aptarę veiksmų planą, ką daryti iškilus ekstremaliai situacijai?

- Taip, esame aptarę
- Darbovietėje vyko aptarimas, bet aš jame nedalyvavau
- Ne, nesame aptarę
- Šiuo metu nedirbu/ neturiu darbovietės/ dirbu vienas

Ar jūs/jūsų šeima turite pasiruošę maisto ir vandens atsargų bent 72 val., t. y. bent 3 paroms?

- Taip
- Ne
- Iš dalies turi, bet nepakankamai
- Nežinau

Jei Lietuvoje kiltų grėsmė, kad prasidės aktyvūs karo veiksmai, ar jūs stengtumėtės išvykti iš Lietuvos, ar liktumėte Lietuvoje?

- Tikrai bandyčiau išvykti
- Greičiausiai bandyčiau išvykti
- Greičiausiai likčiau
- Tikrai likčiau
- Nežino, neatsakė

Kaip manote, ar ginti tėvynę yra kiekvieno piliečio pareiga?

- Tikrai taip
- Greičiau taip
- Greičiau ne
- Tikrai ne
- Nežinau

Ar Jūs jaučiate pasididžiavimą, kad esate Lietuvos pilietis/-ė?

- Tikrai taip
- Greičiau taip
- Greičiau ne
- Tikrai ne
- Nežinau
- Nesu Lietuvos pilietis

Dabar norime jūsų paklausti apie tai, kaip jūs vertinate visuotinį šaukimą vaikinams ir merginoms.

Ar, jūsų manymu, visi pripažinti tinkami karinei tarnybai vaikinai privalėtų atlikti pradinę karo tarnybą?

- Tikrai taip
- Greičiau taip
- Greičiau ne
- Tikrai ne
- Nežinau

Ar, jūsų manymu, visos pripažintos tinkamos karinei tarnybai merginos privalėtų atlikti pradinę karo tarnybą?

- Tikrai taip
- Greičiau taip
- Greičiau ne
- Tikrai ne
- Nežinau

Ar jūs pritariate NATO sąjungininkų ginkluotųjų pajėgų buvimui Lietuvoje?

- Tikrai taip
- Greičiau taip
- Greičiau ne
- Tikrai ne
- Nežinau

Kaip manote, ar NATO gintų Baltijos šalis, jei jos būtų užpultos?

- Tikrai taip
- Greičiau taip
- Greičiau ne
- Tikrai ne
- Nežinau

Nuorodos

Inglehart, R.F., Puranen, B. and Welzel, C., 2015. Declining willingness to fight for one's country: The individual-level basis of the long peace. *Journal of Peace Research*, 52(4), pp.418-434.

Janušauskienė, D., Vileikienė, E., Nevinskaitė, L. and Gečienė, I., 2017. Subjektyvus grėsmių suvokimas: ar Lietuvos gyventojai jaučiasi saugūs?. *Filosofija. Sociologija*, 28(2), pp.99-108.

Matonytė, I., Morkevičius, V., Lašas, A. and Jankauskaitė, V., 2017. Grėsmių visuomenės gerovei suvokimas: socialinio optimizmo, socialinio ir institucinio pasitikėjimo bei pasitikėjimo savimi įtaka. *Politologija*, 85(1), pp.3-55.

Ramonaitė, A., Petronytė – Urbonavičienė, I., Skirkevičius, P., Vosylius, E. 2018. *Kas eitų ginti Lietuvos? Pilietišio pasipriešinimo prielaidos ir galimybės*. Vilnius: Aukso žuvys, 199 p.

Ramonaitė, A. Kaip matuoti piliečių valią ginti šalį? Metodologinės gairės, 2024 (rengiama spaudai).

Turu – Uuringuute AS, 2020. Public Opinion on National Defence. Report to the Ministry of Defence. September 2020. Pasiikiama internetu: https://kaitseministeerium.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/public_opinion_on_national_defence_2020_autumn.pdf

4.3. C. Pilietinis aktyvumas ir pasitenkinimas demokratija

Šis klausimų blokas skirtas matuoti gyventojų pilietinį ir politinį angažuotumą bei paramą demokratijai. Piliečių įsitraukimas į politiką ir nuostatos politinio režimo atžvilgiu laikomos vienu iš svarbiausių demokratijos stabilumo veiksnų, todėl itin svarbu stebėti šių rodiklių raidą (Almond and Verba 1963, Norris 1999, Putnam 1993).

Remiantis Ekman ir Amnå (2012) klasifikacija, prie pilietinio ir politinio dalyvavimo formų priskiriamas domėjimasis politika, pilietinis įsitraukimas į įvairias bendruomeninio gyvenimo formas, formalusis politinis dalyvavimas (dalyvavimas rinkimuose ir pan.) ir vadinamojo nekonvencinio politinio dalyvavimo formos, tokios kaip dalyvavimas demonstracijose ir pan. (taip pat žr. Giugni and Grosso 2002).

Vienas iš itin svarbių socialinio kapitalo rodiklių yra gyventojų dalyvavimas įvairiose savanoriškose organizacijose, įskaitant ir laisvalaikio klubus ir panašias savanoriškas kolektyvinio veiksmo formas (Putnam 1993). Siekiant išmatuoti įsitraukimą į savanoriškas organizacijas ir mažiau formalizuotus sambūrius (kuriuos respondentais nebūtinai suvokia kaip savanorišką organizaciją), respondentams pateikiamas platus galimų organizacijų, draugijų ir kitokių sambūrių spektras, kartu paliekant galimybę nurodyti papildomas organizacijų formas.

Siekiant įvertinti politinio angažuotumo lygį, matuojamas rinkiminis dalyvavimas, partinės tapatybės turėjimas (Campbell et al. 1960), identifikacija kairės – dešinės skalėje, taip pat įtraukiamas polinkio balsuoti (angl. *propensity to vote*) indikatorius (van der Eijk et al. 2006), kuris gali būti panaudotas kaip partinės tapatybės, nusiteikimo dalyvauti rinkimuose, susvetimėjimo su politine sistema ir ideologinės struktūracijos matas. Paramos demokratijai rodikliai skiriami į du lygius (Norris 1999): paramą demokratijos veikimui ir paramą demokratijai kaip valdymo formai.

Į šį bloką taip pat įtraukti klausimai, leidžiantys identifikuoti gyventojų pozicijas svarbiais viešosios politikos klausimas, diferencijuojančiais nuostatas ekonominės kairės – dešinės skalėje ir kultūrinėje liberalizmo – konservatyvumo arba TAN-GAL dimensijoje (Marks et al. 2006).

Pagrindiniai tyrėjai

Ainė Ramonaitė

Rūta Žiliukaitė

Vaidas Morkevičius

Adelė Vaiginytė

Konsultantai

Ieva Petronytė - Urbonavičienė, Vilniaus universitetas

Konceptas	Indikatorius	Kartojamumas
Dalyvavimas savanoriškose organizacijose	Priklausė organizacijoms, draugijoms, sambūriams per paskutinius 12 mėn. arba prisidėjo prie jų veiklos kaip narys arba savanoris (organizacijų tipų sąrašas) Kiek valandų per savaitę praleidžia paminėtų organizacijų veikloje	Kasmet

Pilietinis dalyvavimas (per pastaruosius 12 mėn.)	<p>Dalyvavimas demonstracijoje, mitinge, palaikymo ar protesto akcijoje;</p> <p>Peticijos pasirašymas (taip pat ir internetu);</p> <p>Dalyvavimas viešojoje konsultacijoje, darbo grupėje, dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvoje ar panašioje veikloje, kurią inicijavo valstybės institucijos;</p> <p>Dalyvavimas darbuotojų streike;</p> <p>Kreipimasis į politiką;</p> <p>Prekių, paslaugų ar prekybos centrų boikotavimas dėl politinių ar etinių motyvų;</p> <p>Dalijimasis su politika susijusia informacija socialiniuose tinkluose (Facebook ir kituose) ar elektroniniu paštu;</p> <p>Aukojimas labdarai pinigų, daiktų arba kitokia parama asmenims, nevyriausybinėms organizacijoms ar pilietinėms iniciatyvoms;</p> <p>Dalyvavimas vietos bendruomenės ar kitoje bendruomeninėje veikloje;</p> <p>Diskutavimas apie politiką su draugais, bendradarbiais, kaimynais;</p> <p>Kita veikla</p>	Kasmet
Domėjimasis politika	Domėjimosi politika lygis	Kasmet
Dalyvavimas rinkimuose	<p>Dalyvavimas praėjusiuose Seimo rinkimuose</p> <p>Dalyvavimas praėjusiuose Prezidento rinkimuose</p> <p>Dalyvavimas praėjusiuose Europos parlamento rinkimuose</p> <p>Dalyvavimas praėjusiuose savivaldos rinkimuose</p>	Kas 4 metai, keisti formuluotę priklausomai nuo rinkimų
Pasitikėjimas rinkimais	Ar mano, kad rinkimai Lietuvoje organizuojami sąžiningai ir skaidriai	Kasmet
Politinė orientacija	Saviidentifikacija kairės – dešinės skalėje	Kasmet
Partinė tapatybė	Ar turi partiją, kuriai jaučiasi artimas	Kasmet
Polinkis balsuoti	Tikimybė balsuoti už tam tikrą politinę partiją (partijų sąrašas)	Kasmet
Pasitenkinimas demokratijos veikimu	<p>Pasitenkinimas tuo, kaip demokratija veikia mūsų šalyje</p> <p>Sutikimas su teiginiais:</p> <p>Lietuvos valdžios institucijos tinkamai atstovauja visuomenės interesams;</p> <p>Lietuvos valdžia dirba sau ir stambaus verslo interesams;</p> <p>Lietuvos valdžia tinkamai paaiškina visuomenei savo sprendimus;</p> <p>Paprastas žmogus Lietuvoje niekam nerūpi;</p> <p>Lietuvos piliečiams sudaromos galimybės įsitraukti į sprendimų priėmimo procesą ir paveikti valdžios sprendimus</p>	Kasmet

Parama demokratijai kaip valdymo formai	Demokratija visada ir visomis aplinkybėmis yra pranašesnė už kitas valdymo formas Lietuvai būtų gerai turėti stiprų lyderį valdžioje, net jei siekdamas tikslų, lyderis apeidinėtų taisykles	Kasmet
Vertybinės (ideologinės) nuostatos	Sutikimas su teiginiais: Šiandieninėje Lietuvoje žmonių pajamų skirtumai yra per dideli; Valstybė turėtų kiek įmanoma mažiau kištis į ekonomiką; Vyriausybė turėtų imtis priemonių sumažinti pajamų nelygybę Lietuvoje; Saugoti aplinką yra svarbiau nei skatinti ekonomikos augimą; Tos pačios lyties asmenų poros turi turėti tokias pat teises tuoktis kaip ir heteroseksualios poros; Imigrantai turi prisitaikyti prie mūsų šalies vertybių ir kultūros; Moterys turi turėti teisę laisvai apsispręsti dėl aborto; Lietuvoje turėtų būti puoselėjamos tradicinės šeimos vertybės	Kasmet

Klausimų formuluotės

Žmonės dalyvauja įvairiose organizacijose, draugijose, sambūriuose. Žemiau išvardintas sąrašas įvairių tipų organizacijų. Pažymėkite jame visas organizacijas, kurioms priklausėte arba prisidėjote prie jos veiklos per paskutinius 12 mėn. kaip narys arba kaip savanoris (Vieną organizaciją priskirkite tik vienai kategorijai, kuri, jūsų manymu, geriausiai tinka. Jei nežinote, prie kurios kategorijos priskirti, žymėkite kategorijoje „Dalyvavau kito tipo savanoriškoje organizacijoje“).

Labdaringa veikla užsiimanti organizacija, tokia kaip Caritas, Raudonasis kryžius, „Rotary“ ar pan.	☐
Organizacija, padedanti ar vienijanti tam tikrą žmonių grupę, pvz., vyresnio amžiaus žmones, veteranus, vaikus, asmenis su negalia, tam tikra liga sergančiuosius ar pan.	☐
Profesija	☐
Profesinė draugija, verslo asociacija ar kita su jūsų darbu ar profesija susijusi organizacija (išskyrus profesijas)	☐
Politinė partija, politinis (rinkimų) komitetas	☐
Organizacija, sprendžianti visuomenines problemas, pvz., gamtos apsaugos, gyvūnų teisių ar pan.	☐
Daugiabučių, sodininkų, gyvenamųjų namų bendrija, mokyklos tėvų komitetas ar pan.	☐
Vietos bendruomenės organizacija	☐
Kultūrinė veikla užsiimanti organizacija, meno kolektyvas, laisvalaikio klubas	☐
Kokia nors sporto šaka užsiimanti laisvalaikio klubas ar komanda, turizmo draugija	☐
Religinė organizacija, parapijos bendruomenė, maldos grupė ar pan.	☐
Moksleivių, studentų, jaunimo organizacija	☐
Šauliai, Krašto apsaugos savanorių pajėgos	☐
Dalyvavau kito tipo savanoriškoje organizacijoje	☐
Nedalyvavau jokios organizacijos veikloje	☐

Klausti, jei paminėjo bent vieną organizaciją

Kiek vidutiniškai valandų per savaitę jūs praleidžiate paminėtų organizacijų veikloje? (Galima įrašyti nepilnas valandas per kablelį, pvz., 1,5 val.)

Įrašyti _____

- Negaliu atsakyti

Yra įvairių būdų pagerinti padėtį visuomenėje. Pasakykite apie kiekvieną iš šių veiksmų, ar jūs per paskutinius 12 mėnesių esate tai daręs (- iusi)?

	Taip	Ne	Neatsimenu
Dalyvavote demonstracijoje, mitinge, palaikymo ar protesto akcijoje	☐	☐	☐
Pasirašėte peticiją (taip pat ir internetu)	☐	☐	☐
Dalyvavote viešojoje konsultacijoje, darbo grupėje, dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvoje ar panašioje veikloje, kurią inicijavo valstybės institucijos"	☐	☐	☐
Dalyvavote darbuotojų streike	☐	☐	☐
Kreipėtės į politiką jums asmeniškai aktualių arba viešojo intereso klausimu	☐	☐	☐
Dėl politinių ar etinių motyvų pirkote arba boikotavote kokio nors gamintojo, šalies prekes, paslaugas ar prekybos centrus	☐	☐	☐
Socialiniuose tinkluose (Facebook ir kituose) ar elektroniniu paštu dalijotės su politika susijusia informacija	☐	☐	☐
Aukojote labdarai pinigų, daiktų arba kitaip parėmėte asmenis, nevyriausybines organizacijas ar pilietines iniciatyvas	☐	☐	☐
Dalyvavote vietos bendruomenės ar kitoje bendruomeninėje veikloje (pvz., aplinkos tvarkymo)	☐	☐	☐
Diskutavote apie politiką su draugais, bendradarbiais, kaimynais	☐	☐	☐
Užsiėmėte kitokia politine ar pilietine veikla, nepaminėta ankstesniuose punktuose	☐	☐	☐

Ar Jūs domitės politika?

- Labai domiuosi
- Greičiau domiuosi
- Greičiau nesidomiu
- Visiškai nesidomiu

Ar jūs dalyvavote 2024 m. Seimo rinkimuose?

- Taip
- Ne
- Neatsimenu
- Tuo metu dar neturėjau balsavimo teisės
- Nenoriu atsakyti

Ar jūs dalyvavote 2024 m. Prezidento rinkimuose?

- Taip
- Ne
- Neatsimenu
- Tuo metu dar neturėjau balsavimo teisės
- Nenoriu atsakyti

Ar jūs dalyvavote 2024 m. Europos parlamento rinkimuose?

- Taip
- Ne
- Neatsimenu
- Tuo metu dar neturėjau balsavimo teisės

- Nenoriu atsakyti

Ar jūs dalyvavote 2023 m. savivaldos rinkimuose?

- Taip
- Ne
- Neatsimenu
- Tuo metu dar neturėjau balsavimo teisės
- Nenoriu atsakyti

Ar, jūsų manymu, rinkimai Lietuvoje organizuojami sąžiningai ir skaidriai?

- Tiktai taip
- Greičiau taip
- Greičiau ne
- Tikrai ne
- Nežinau

Politikoje žmonės kartais kalba apie kairę ir dešinę. Kaip jūs įvertintumėte savo poziciją tokioje skalėje, kur „0“ reiškia kairė, o „10“ reiškia dešinė?

Kairė

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Dešinė

- Negaliu įvertinti šioje skalėje savo pozicijos
- Nežinau, kas yra kairė – dešinė politikoje

Ar jūs jaučiatės artimas(-a) kokiai nors politinei partijai?

- Taip
- Ne
- Nežinau

Lietuvoje yra daug partijų ir visos jos norėtų jūsų balso. Pasakykite, ar tikėtina, kad jūs kada nors balsuotumėte už kiekvieną iš šių partijų? Įvertinkite skalėje nuo „0“ iki „10“, kur „0“ reiškia visiškai netikėtina, o „10“ reiškia labai tikėtina. (Partijų sąrašą rotuoti) Partijų sąrašas kasmet atnaujinamas remiantis tais pačiais kriterijais, kuriais partijoms paskirstomos biudžetinės dotacijos. Dabartinis sąrašas paimtas iš [VRK 2024 m. balandžio 4 d. sprendimo](#) ir pridėta partija „Nemuno aušra“.

	0 – visiškai netikėtina 10 – labai tikėtina											Nežinau	Nenoriu sakyti
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	○											○	○
Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai	○											○	○
Lietuvos socialdemokratų partija	○											○	○
Liberalų sąjūdis	○											○	○
Laisvės partija	○											○	○
Darbo partija	○											○	○

Lietuvos lenkų rinkimų akcija – Krikščioniškų šeimų sąjunga	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	☐	☐
Lietuvos regionų partija	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	☐	☐
Partija „Laisvė ir teisingumas“	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	☐	☐
Tautos ir teisingumo sąjunga (centristai, tautininkai)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	☐	☐
Lietuvos žaliųjų partija	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	☐	☐
Politinė partija „Nemuno aušra“	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	☐	☐

Apskritai imant, kiek jūs esate patenkintas (-a) tuo, kaip demokratija veikia Lietuvoje?

- Labai patenkintas (-a)
- Greičiau patenkintas (-a)
- Greičiau nepatenkintas (-a)
- Visiškai nepatenkintas (-a)
- Nežinau, neturiu nuomonės

Pasakykite apie kiekvieną iš šių teiginių, kiek jūs su juo sutinkate ar nesutinkate?

	Visiškai sutinku	Sutinku	Iš dalies sutinku, iš dalies ne	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Nežinau, neturiu nuomonės
Lietuvos valdžios institucijos tinkamai atstovauja visuomenės interesams	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lietuvos valdžia dirba sau ir stambaus verslo interesams	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Paprastas žmogus Lietuvoje niekam nerūpi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lietuvos valdžia tinkamai paaiškina visuomenei savo sprendimus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lietuvos piliečiams sudaromos galimybės įsitraukti į sprendimų priėmimo procesą ir paveikti valdžios sprendimus	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ar jūs sutinkate, ar nesutinkate, kad demokratija visada ir visomis aplinkybėmis yra pranašesnė už kitas valdymo formas?

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Iš dalies sutinku, iš dalies ne
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku
- Nežinau, neturiu nuomonės

Ar jūs sutinkate, ar nesutinkate, kad Lietuvai būtų gerai turėti stiprų lyderį valdžioje, net jei siekdamas tikslų, lyderis apeidinėtų taisykles?

- Visiškai sutinku
- Sutinku

- Iš dalies sutinku, iš dalies ne
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku
- Nežinau, neturiu nuomonės

Dabar jums pateiksiu keletą teiginių apie svarbius visuomenei ir valstybei klausimus. Pasakykite apie kiekvieną iš šių teiginių, kiek jūs su juo sutinkate ar nesutinkate.

	Visiškai sutinku	Greičiau sutinku	Nei taip, nei ne	Greičiau nesutinku	Visiškai nesutinku	Neturiu nuomonės
Šiandieninėje Lietuvoje žmonių pajamų skirtumai yra per dideli	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Valstybė turėtų kiek įmanoma mažiau kištis į ekonomiką	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vyriausybė turėtų imtis priemonių sumažinti pajamų nelygybę Lietuvoje	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Saugoti aplinką yra svarbiau nei skatinti ekonomikos augimą	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tos pačios lyties asmenų poros turi turėti tokias pat teises tuoktis kaip ir heteroseksualios poros	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Imigrantai turi prisitaikyti prie mūsų šalies vertybių ir kultūros	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Moterys turi turėti teisę laisvai apsispręsti dėl aborto	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lietuvoje turėtų būti puoselėjamos tradicinės šeimos vertybės	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Nuorodos

Almond, G.A. and Verba, S., 2015 [1963]. *The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations*. Princeton university press.

Campbell, A., Converse, P.E., Miller, W.E. and Stokes, D.E., 1980. *The American Voter*. University of Chicago Press.

Dalton, R.J., 2004. Democratic challenges, democratic choices: The erosion of political support in advanced industrial democracies.

Ekman, J. and Amnå, E., 2012. Political participation and civic engagement: Towards a new typology. *Human affairs*, 22(3), pp.283-300.

Giugni, M. and Grasso, M. eds., 2022. *The Oxford handbook of political participation*. Oxford University Press.

Norris, P. ed., 1999. *Critical citizens: Global support for democratic government*. OUP Oxford.

Marks, G., L. Hooghe, M. Nelson, and E. Edwards. 2006. "Party Competition and European Integration in the East and West: Different Structure, Same Causality." *Comparative Political Studies* 39 (2): 155–175. doi:0.1177/0010414005281932.

Putnam, R.D. 1993. *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton University Press.

Ramonaitė, A., 2022. Does communist nostalgia lead to COVID-19 conspiracy beliefs?. *European Societies*, pp.1-20.

Van der Eijk, C., Van der Brug, W., Kroh, M. and Franklin, M., 2006. Rethinking the dependent variable in voting behavior: On the measurement and analysis of electoral utilities. *Electoral Studies*, 25(3), pp.424-447.

Wheatley, J. and Mendez, F., 2021. Reconceptualizing dimensions of political competition in Europe: A demand-side approach. *British Journal of Political Science*, 51(1), pp.40-59.

4.4. D. Medijų ir informacijos vartojimas ir atsparumas informacinėms grėsmėms

Šis klausimų blokas skirtas matuoti medijos ir informacinių kanalų naudojimą, informacinį raštingumą ir Lietuvos gyventojų atsparumą informacinėms grėsmėms, kurios yra laikomos vienu didžiausių iššūkių šiuolaikinėms demokratijoms. Klausimai formuluoti atsižvelgiant į plačiai žinomą Reuters Instituto/Oxfordo universiteto kasmet vykdomą tyrimą „Digital News Report“ (į kurį Lietuva nėra įtraukta), į Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos užsakomą Visuomenės informavimo priemonių naudojimo raštingumo lygio tyrimą, Europos barometro 2022 vykdytą tyrimą „Media and News Survey 2022“, taip pat DIGIRES projekto bandomąją apklausą.

Medijų vartojimo klausimai apima kelis aspektus: vartojamų medijų tipų įvairovę ir dažnį, konkrečių Lietuvos ir užsienio informacinių kanalų vartojimą, interneto ir socialinių medijų vartojimo būdą ir tikslus.

Matuojant atsparumą informacinėms grėsmėms, apimamos kelios pagrindinės dimensijos, kurios laikomos svarbiomis vertinant visuomenės atsparumą dezinformacijai (Humprecht et al. 2020): pasitikėjimas žiniasklaida, visuomeninio transliuotojo vaidmuo, socialinių medijų įtaka. Taip pat matuojamas visuomenės polinkis tikėti sąmokslu teorijomis, įtraukiant keletą bendro pobūdžio klausimų, skirtų matuoti „konspiracinį mąstymą“ (Uscinski et al. 2016).

Pagrindiniai tyrėjai

Ainė Ramonaitė

Rūta Žiliukaitė

Konsultantai

Nerijus Maliukevičius, Vilniaus universitetas

Jūratė Kavaliauskaitė, Vilniaus universitetas

Kristina Juraitė, Vytauto Didžiojo universitetas

Auksė Balčytienė, Vytauto Didžiojo universitetas

Laima Nevinskaitė, Vilniaus universitetas

Konceptas	Indikatorius	Kartojamumas
Naudojimosi internetu dažnis	Kaip dažnai naudojasi internetu	Kasmet
Internetinis raštingumas	Subjektyvus gebėjimo naudotis internetu vertinimas	Kasmet
Informacinių kanalų naudojimo dažnis	Kiek dažnai per pastarąjį mėnesį naudojasi šiais kanalais: Televizija Radijas Spauda YouTube ir kiti internetiniai vaizdo kanalai Internetiniai naujienų portalai Internetiniai socialiniai tinklai Interneto tinklaraščiai Tinklaidės	Kasmet
Socialinių tinklų vartojimo intensyvumas	Kiek laiko per dieną vidutiniškai praleidžia aktyviai naudodamasis socialiniais tinklais	Kasmet
Temų laukas	Kaip dažnai seka naujienas šiomis temomis:	Kasmet

	<p>Sporto Pramogų, laisvalaikio, gyvenimo būdo Kultūros ir meno Politinio gyvenimo Verslo, ekonomikos Kriminalų, nelaimingų įvykių Jūsų gyvenamosios vietovės reikalų, bendruomenės problemų Sveikatos, sveikos gyvensenos Mokslo ir technologijų</p>	
Televizijos kanalų vartojimas	<p>Kuriuos iš šių kanalų naudojo per pastarąją savaitę: Visuomeninio transliuotojo kanalai Nacionaliniai komerciniai TV kanalai Regioninės ar vietinės televizijos kanalai Lenkijos televizijos kanalai Rusijos televizijos kanalai Vakarų šalių televizijos kanalai Kitų šalių televizijos kanalai</p>	Kasmet
Socialinių tinklų vartojimas	<p>Kuriuos socialinius tinklus naudojo per paskutinę savaitę: Facebook Instagram Tik-Tok Pinterest Discord LinkedIn Reddit X/Twitter VK Tinder ar kitos pažinčių programėlės Telegram Snapchat Kita</p>	Kasmet
Socialinių tinklų vartojimo tikslai	<p>Kokiais tikslais naudoja socialinius tinklus: Siunčia tiesiogines žinutes šeimoms nariams, draugams, kolegoms ir kt.; Seka, ką veikia asmeniškai pažįstami žmonės; Seka žinomus asmenis, nuomonės formuotojus („influencerius“); Seka Lietuvos ir pasaulio naujienas; Seka savo vietovės ir/ar organizacijos naujienas; Žiūri nuotraukas, vaizdo įrašus ar gyvas transliacijas; Dalinasi savo turiniu (nuotraukomis, vaizdo įrašais, muzika ir kt.); Viešai dalijasi savo nuomone, diskutuoja socialinių tinklų grupėse; Perka ar parduoda prekes ar produktus; Naudoja darbo tikslais; Žaidžia vaizdo žaidimus; Susipažįsta su naujais žmonėmis; Kita</p>	Kasmet

Dalyvavimas uždaroje grupėje socialiniuose tinkluose	Ar socialiniuose tinkluose dalyvauja uždaroje grupėje (pvz., šeimos, bendradarbių, gyvenamosios vietos, bendrų interesų ir kt.) Kokiais tikslais naudojasi uždaromis grupėmis socialiniuose tinkluose	Kasmet
Pasitikėjimas informacijos šaltiniais	Pasitikėjimas naujienų šaltiniais: Visuomeniniu transliuotoju (LRT) Komerčiais Lietuvos televizijos kanalais Pagrindiniais Lietuvos internetiniais naujienų portalais Alternatyvia YouTube kanaluose transliuojama žiniasklaida Vakarų šalių žiniasklaida Rusijos žiniasklaida	Kasmet
Visuomeninio transliuotojo vertinimas	Visuomeninio transliuotojo nešališkumo vertinimas Visuomeninio transliuotojo nepriklausomumo nuo valdžios institucijų vertinimas Visuomeninio transliuotojo turinio kokybės vertinimas	Kasmet
Dezinformacijos patyrimas	Kaip dažnai teko susidurti su dezinformacija ir melagingoms naujienomis per pastarąsias 7 dienas	Kasmet
Subjektyvus savo gebėjimo atpažinti dezinformaciją vertinimas	Užtikrintumas, kad atpažintų dezinformaciją ar melagingas naujienas, jei su jomis susidurtų	Kasmet
Pasitikėjimas socialinių tinklų gebėjimu užkirsti kelią dezinformacijos plitimui	Vertinimas, kiek veiksmingai šie socialiniai tinklai sugeba kelią dezinformacijos plitimui: Facebook Instagram Tik-tok Discord X VK Telegram	
Konspiracinis mąstymas	Konspiracinių teiginių tikėtinumo vertinimas: Neeilinius įvykius, tokius kaip karai, ekonominiai nuosmukiai ir rinkimų rezultatai, kontroliuoja nedidelės žmonių grupės, kurios slapta veikia prieš mus visus; Lietuvos valdžia vykdo slaptus tarptautinių korporacijų ir tarptautinių organizacijų nurodymus; Visos valdžios aktyviai seka savo piliečius naudodamiesi nanotechnologijomis ir lustais	Kasmet
Kitos konspiracijos teorijos	COVID-19 pandemija yra dalis globalių pastangų priversti visus skiepytis, nori žmonės to ar ne	Įtraukiama pagal poreikį

Klausimų formuluotės

Kaip dažnai jūs naudojate internetu (įskaitant socialinius tinklus) darbo ar laisvalaikio tikslais bet kokiais priemonėmis (per kompiuterį, planšetę, išmanųjį telefoną ar kitą įrenginį)?

- Daug kartų per dieną
- Kartą ar keletą kartų per dieną
- Kelis kartus per savaitę
- Kartą per savaitę
- Rečiau nei kartą per savaitę
- Nesinaudoju internetu
- Negaliu atsakyti

Bendrai imant, kaip jūs įvertintumėte savo gebėjimą naudotis internetu? (Klausti, tik tuos, kurie naudojami internetu)

- Labai gerai
- Gerai
- Vidutiniškai
- Blogai
- Labai blogai
- Negaliu atsakyti

Kaip dažnai jūs naudojotės šiais informacijos kanalais per pastarąjį mėnesį?

Daryti filtrą tiems, kas iš viso nenaudoja interneto (tiems, kurie naudojami rečiau nei kartą per savaitę, neduoti klausimų nuo 4 punkto)

	Kasdien arba beveik kasdien	Bent kartą per savaitę	Rečiau nei kartą per savaitę	Nė karto	Nežinau
1. Televizija	○	○	○	○	○
2. Radijas	○	○	○	○	○
3. Spauda (spausdinti laikraščiai ir žurnalai)	○	○	○	○	○
4. YouTube ar kiti internetiniai vaizdo kanalai	○	○	○	○	○
5. Internetiniai naujienų portalai (tokie kaip delfi.lt, 15min.lt)	○	○	○	○	○
6. Internetiniai socialiniai tinklai (tokie kaip Facebook, Instagram ir pan.)	○	○	○	○	○
7. Interneto tinklaraščiai („blogai“)	○	○	○	○	○
8. Tinklaidės („podcastai“)	○	○	○	○	○

Klausti tų, kurie naudojami socialiniais tinklais kasdien arba beveik kasdien:

Galvojant apie pastarąjį mėnesį, kiek maždaug laiko per dieną jūs vidutiniškai praleidžiate aktyviai naudodamasis (-asi) socialiniais tinklais (Instagram, Facebook, X, YouTube ir kt.)?

- Daugiau nei 5 val.
- Tarp 2 iki 5 val.
- Tarp 1 ir 2 val.
- Tarp pusės valandos ir valandos
- Mažiau nei pusę valandos
- Negaliu pasakyti

Kaip dažnai jūs sekate naujienas šiomis temomis?

	Kasdien arba beveik kasdien	Bent kartą per savaitę	Rečiau nei kartą per savaitę	Nė karto	Nežinau
Sporto	☐	☐	☐	☐	☐
Pramogų, laisvalaikio, gyvenimo būdo	☐	☐	☐	☐	☐
Kultūros ir meno	☐	☐	☐	☐	☐
Politinio gyvenimo	☐	☐	☐	☐	☐
Verslo, ekonomikos	☐	☐	☐	☐	☐
Kriminalų, nelaimingų įvykių	☐	☐	☐	☐	☐
Jūsų gyvenamosios vietovės reikalų, bendruomenės problemų	☐	☐	☐	☐	☐
Sveikatos, sveikos gyvensenos	☐	☐	☐	☐	☐
Mokslo ir technologijų	☐	☐	☐	☐	☐

Kuriuos iš šių televizijos kanalų jūs naudojote per pastarąją savaitę? Pažymėkite visus, kurie tinka.

- Visuomeninio transliuotojo kanalai (LRT, LRT plius)
- Nacionaliniai komerciniai TV kanalai (pvz., LNK, TV3, Lryto TV, BTV)
- Regioninės ar vietinės televizijos kanalai (pvz., Dzūkijos televizija, Šiaulių televizija, Pūkas-TV)
- Lenkijos televizijos kanalai (pvz., TVP Info, TVP Polonia, TVP Wilno)
- Rusijos televizijos kanalai (pvz., RT, PBK, RTR, NTV)
- Vakarų šalių televizijos kanalai (pvz., BBC, CNN)
- Kitų šalių televizijos kanalai (pvz., Al Jazeera)
- Nenaudojau nė vieno iš šių kanalų

Klausti tik tuos, kurie naudojasi internetu bent kartą per savaitę

Kuriuos socialinius tinklus naudojote per pastarąją savaitę?

- Facebook
- Instagram
- Tik-Tok
- Pinterest
- Discord
- LinkedIn
- Reddit
- X/Twitter
- VK arba Odnoklassniki (ok.ru)
- Tinder ar kitą pažinčių programėlę
- Telegram
- Snapchat
- Kitą (įrašyti)_____
- Nenaudojau nė vieno socialinio tinklo

Klausti tik tų, kas naudojasi socialiniais tinklais

Kokiais tikslais jūs naudojate socialinius tinklais? Pažymėkite visus atsakymus, kurie tinka. (Atsakymus rotuoti, išskyrus „kita“ ir „nežinau“)

- Siunčiu tiesiogines žinutes šeimos nariams, draugams, kolegoms ir kt.
- Seku, ką veikia man asmeniškai pažįstami žmonės
- Seku žinomus asmenis, nuomonės formuotojus („influencerius“)
- Seku Lietuvos ir pasaulio naujienas
- Seku savo vietovės ir/ar organizacijos naujienas Žiūriu nuotraukas, vaizdo įrašus, gyvas transliacijas

- Dalinuosi savo turiniu (nuotraukomis, tekstais, vaizdo įrašais, muzika ir kt.)
- Viešai dalinuosi savo nuomone, diskutuoju socialinių tinklų grupėse, komentuoju kitų žmonių įrašus
- Perku ar parduodu prekes ar produktus
- Naudoju darbo tikslais
- Žaidžiu vaizdo žaidimus
- Susipažįstu su naujais žmonėmis
- Kita (įrašyti) _____
- Nežinau

Ar jūs socialiniuose tinkluose dalyvaujate uždaroje grupėse (pvz., šeimos, bendradarbių, gyvenamosios vietos, bendrų interesų ir kt.)?

- Taip
- Ne
- Nežinau

Klausti tik tų, kurie pažymėjo, kad dalyvauja uždaroje grupėse

Kokiais tikslais jūs naudojate uždaromis grupėmis socialiniuose tinkluose? Pažymėkite visus atsakymus, kurie tinka.

- bendrauju su draugais ar šeimos nariais
- bendrauju darbo reikalais
- bendrauju gyvenamosios vietos, bendruomenės reikalais
- bendrauju su panašių interesų ar pomėgių žmonėmis
- seku Lietuvos ir pasaulio aktualijas
- seku pramogų, laisvalaikio, gyvenimo būdo aktualijas
- seku ar pats/pati viešinu įvairius skelbimus
- kita

Kiek jūs pasitikite šiais naujienų šaltiniais?

	Labai pasitikiu	Pasitikiu	Nepasitikiu	Labai nepasitikiu	Nežinau	Nenaudoju tokio kanalo
Visuomeniniu transliuotoju (LRT)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Komerciniais Lietuvos televizijos kanalais (pvz., LNK, TV3 ir pan.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pagrindiniais Lietuvos internetiniais naujienų portalais (pvz., delfi.lt, 15min.lt)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Alternatyvia YouTube kanaluose transliuojama žiniasklaida, tokia kaip Janutienės OpTV, Klivečkos KitaipTV ir pan.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Alternatyvia YouTube kanaluose transliuojama žiniasklaida, tokia kaip A. Tapino Laisvės TV	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vakarų šalių žiniasklaida	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rusijos žiniasklaida	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kalbant apie Lietuvos visuomeninį transliuotoją (LRT televizijos, radijo programas ir interneto portalą lrt.lt), kiek, jūsų manymu, LRT kanalų transliuojamas turinys yra objektyvus (nešališkas)?

- Visiškai objektyvus

- Greičiau objektyvus
- Greičiau neobjektyvus
- Visiškai neobjektyvus
- Nežinau

Kiek, jūsų manymu, LRT kanalų transliuojamas turinys yra nepriklausomas nuo valdžios institucijų?

- Visiškai nepriklausomas
- Greičiau nepriklausomas
- Greičiau priklausomas
- Visiškai priklausomas
- Nežinau

Kiek, jūsų manymu, LRT kanalų transliuojamas turinys yra kokybiškas?

- Labai kokybiškas
- Ganėtinai kokybiškas
- Nelabai kokybiškas
- Visiškai nekokybiškas
- Nežinau

Kaip dažnai, jūsų manymu, per paskutines 7 dienas jums asmeniškai teko susidurti su dezinformacija ir melagingomis naujienomis?

- Nė karto
- Vieną kartą
- 2-3 kartus
- Daugiau nei 3 kartus
- Nežinau

Kiek jūs esate užtikrintas(-a), kad atpažintumėte dezinformaciją ar melagingas naujienas, jei su jomis susidurtumėte?

- Visiškai užtikrintas (-a)
- Gana užtikrintas (-a)
- Nelabai užtikrintas (-a)
- Visiškai neužtikrintas (-a)
- Nežinau

Klausti tik tų, kurie naudojami socialiniais tinklais

Kiek veiksmingai, jūsų manymu, šie socialiniai tinklai geba užkirsti kelią dezinformacijos plitimui savo tinkle?

	Labai sėkmingai	Gana sėkmingai	Nelabai sėkmingai	Visiškai negeba	Nežinau
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐
Instagram	☐	☐	☐	☐	☐
Tik-Tok	☐	☐	☐	☐	☐
Discord	☐	☐	☐	☐	☐
X/Twitter	☐	☐	☐	☐	☐
VK	☐	☐	☐	☐	☐
Telegram	☐	☐	☐	☐	☐

Visuomenėje galima išgirsti įvairių Lietuvos ir pasaulio įvykių aiškinimų. Jūsų manymu, kiek tikėtina, kad toliau minimi teiginiai yra teisingi?

	Labai tikėtina	Tikėtina	Nelabai tikėtina	Visiškai netikėtina	Nežinau
Neeilinius įvykius, tokius kaip karai, ekonominiai nuosmukiai ir rinkimų rezultatai, kontroliuoja nedidelės žmonių grupės, kurios slapta veikia prieš mus visus	☐	☐	☐	☐	☐
Lietuvos valdžia vykdo slaptus tarptautinių korporacijų, tarptautinių organizacijų ir kitų valstybių vyriausybių nurodymus	☐	☐	☐	☐	☐
Visos valdžios aktyviai seka savo piliečius naudodamosi nanotechnologijomis ir lustais	☐	☐	☐	☐	☐
COVID-19 pandemija buvo sukelta siekiant priversti visus skiepytis, nori žmonės to ar ne	☐	☐	☐	☐	☐

Nuorodos

Humprecht, E., Esser, F. and Van Aelst, P., 2020. Resilience to online disinformation: A framework for cross-national comparative research. *The International Journal of Press/Politics*, 25(3), pp.493-516.

Uscinski, J. E., Klofstad, C., & Atkinson, M. D. 2016. What drives conspiratorial beliefs? The role of informational cues and predispositions. *Political Research Quarterly*, 69(1), 57-71.

4.5. E. Geopolitinės orientacijos ir nuostatos užsienio politikos klausimais

Šis klausimų blokas skirtas matuoti Lietuvos gyventojų geopolitines orientacijas ir nuostatas Lietuvos užsienio politikos klausimais. Paprastai manoma, kad eiliniai piliečiai neturi aiškių ir stabilių nuostatų užsienio politikos klausimais (kritinę diskusiją apie tai žr., pvz., Hurwitz and Peffley 1987), tačiau Lietuvoje geopolitinės orientacijos ir užsienio politikos yra aiškiai išreikštos ir gerai diferencijuoja gyventojus (Ramonaitė et al. 2008; Jastramskis 2020).

Gyventojų geopolitinės orientacijos matuojamos per požiūrį į skirtingų politinių santvarkų ir dominuojančių ideologinių orientaciją šalis bei per požiūrį į Lietuvos partneres ir šalis, keliančias grėsmę Lietuvai. Taip pat matuojamas gyventojų požiūris į Europos Sąjungą, Lietuvos užsienio politiką, Lietuvos interesų užtikrinimą tarptautinėje erdvėje ir Lietuvos užsienio politikos prioritetus.

Atsižvelgiant į Lietuvos kaip pokomunistinės šalies specifiką, į šį bloką įtraukiami klausimai apie sovietmečio ir pokomunistinės transformacijos vertinimą, kadangi šis vertinimas, kaip rodo ankstesni tyrimai, gerai paaiškina žmonių geopolitines nuostatas (žr., pvz., Ramonaitė et al. 2018).

Pagrindiniai tyrėjai

Ainė Ramonaitė

Rūta Žiliukaitė

Konsultantai

Dovilė Jakniūnaitė

Mažvydas Jastramskis

Konceptas	Indikatorius	Kartojamumas
Pritarimas Lietuvos užsienio politikai	Kiek pritaria mūsų šalies institucijų vykdomai Lietuvos užsienio politikai	Kasmet
Europos sąjungos narystės vertinimas	Ar narystė Europos Sąjungoje geras, ar blogas dalykas Lietuvai?	
Lietuvos narystės NATO vertinimas	Ar narystė NATO geras, ar blogas dalykas Lietuvai?	
Partnerystės su šiomis šalimis vertinimas	Partnerystės su šiomis šalimis vertinimas: Jungtinės Amerikos Valstijos Jungtinė Karalystė Lenkija Vokietija Prancūzija Rusija Baltarusija Ukraina Kinija Taivanas	
Grėsmių iš šių šalių vertinimas	Grėsmių iš šių šalių vertinimas: Rusija Baltarusija	

	Jungtinės Amerikos valstijos Kinija Lenkija	
Lietuvos užsienio politikos tikslų vertinimas	Pritarimas ar nepritarimas šiems Lietuvos užsienio politikos tikslams: Ukrainos interesų gynimas tarptautinėje erdvėje; Pagalba demokratinėms Rytų kaimynėms patekti į Europos Sąjungą; Pagalba skurdžiai gyvenančioms šalims; Pagalba demokratinei Baltarusijos opozicijai; Pagalba jėgoms, kovojančioms su žmogaus teisių pažeidimais Kinijoje	
Sovietmečio ir posovietinės transformacijos vertinimas	Ar sutinka su teiginiu, kad sovietiniais laikais buvo geriau gyventi negu dabar Lietuvoje Kiek šeimos ekonominę situaciją paveikė po Nepriklausomybės atgavimo 1990 m. pradėtos vykdyti reformos Kiek to meto pokyčiai paveikė šeimos visuomeninę padėtį (statusą)	

Klausimų formuluotės

Bendrai imant, ar jūs pritariate, ar nepritariate mūsų šalies institucijų vykdomai Lietuvos užsienio politikai?

- Visiškai pritariu
- Greičiau pritariu
- Greičiau nepritariu
- Visiškai nepritariu
- Nežinau

Bendrai imant, kaip jūs vertinate Lietuvos narystę Europos Sąjungoje - ar tai yra geras, ar blogas dalykas Lietuvai?

- Labai geras
- Greičiau geras
- Nei geras, nei blogas
- Greičiau blogas
- Labai blogas
- Nežinau

Bendrai imant, kaip jūs vertinate Lietuvos narystę NATO - ar tai yra geras, ar blogas dalykas Lietuvai?

- Labai geras
- Greičiau geras
- Nei geras, nei blogas
- Greičiau blogas
- Labai blogas
- Nežinau

Žemiau išvardintas mūsų regione ir tarptautinėje erdvėje reikšmingų šalių sąrašas. Jūsų manymu, ar Lietuvai reiktų plėtoti partnerystę su šiomis šalimis? (Šalis rotuoti)

Šalių sąrašas gali būti peržiūrėtas pagal politines aktualijas.

	Tikrai taip	Greičiau taip	Greičiau ne	Tikrai ne	Nežinau
Jungtinės Amerikos Valstijos	☐	☐	☐	☐	☐
Jungtinė Karalystė	☐	☐	☐	☐	☐
Lenkija	☐	☐	☐	☐	☐
Vokietija	☐	☐	☐	☐	☐
Prancūzija	☐	☐	☐	☐	☐
Rusija	☐	☐	☐	☐	☐
Baltarusija	☐	☐	☐	☐	☐
Ukraina	☐	☐	☐	☐	☐
Kinija	☐	☐	☐	☐	☐
Taivas	☐	☐	☐	☐	☐

Jūsų manymu, o kiek žemiau išvardintos šalys kelia grėsmę Lietuvos nacionaliniam saugumui? (šalis rotuoti)

	Didelę grėsmę	Gana didelę grėsmę	Nedidelę grėsmę	Jokios grėsmės	Nežinau
Rusija	☐	☐	☐	☐	☐
Baltarusija	☐	☐	☐	☐	☐
Jungtinės Amerikos Valstijos	☐	☐	☐	☐	☐
Kinija	☐	☐	☐	☐	☐
Lenkija	☐	☐	☐	☐	☐

Yra skirtingų nuomonių apie tai, kokių tikslų Lietuva turėtų siekti savo užsienio politika. Jūsų manymu, ar Lietuva turėtų, ar neturėtų siekti šių tikslų:

	Tikrai turėtų	Greičiau turėtų	Greičiau neturėtų	Tikrai neturėtų	Nežinau
Ginti Ukrainos interesus tarptautinėje erdvėje	☐	☐	☐	☐	☐
Padėti demokratinėms Rytų kaimynėms (pvz., Ukrainai, Moldovai) patekti į Europos Sąjungą	☐	☐	☐	☐	☐
Padėti skurdžiai gyvenančioms Afrikos, Azijos ar kitų pasaulio regionų šalims	☐	☐	☐	☐	☐
Padėti demokratinėi opozicijai Baltarusijoje	☐	☐	☐	☐	☐
Padėti jėgoms, kovojančioms su žmogaus teisių pažeidimais Kinijoje	☐	☐	☐	☐	☐

Viešumoje ir privačiai kartais diskutuojama apie sovietinę Lietuvos praeitį. Ar sutinkate, ar nesutinkate su teiginiu, kad sovietiniais laikais buvo geriau gyventi negu dabar Lietuvoje?

- Visiškai sutinku
- Sutinku
- Nei taip, nei ne
- Nesutinku
- Visiškai nesutinku
- Nežinau, neturiu nuomonės

Kiek jūsų šeimos ekonominė situacija buvo paveikta reformų, įgyvendintų po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo 1990 m.? Ar jūsų šeimos situacija...

- Labai pablogėjo
- Šiek tiek pablogėjo
- Nepasikeitė
- Šiek tiek pagerėjo
- Labai pagerėjo
- Nežinau, neturiu nuomonės

O kiek tuo metu vykę pokyčiai paveikė jūsų šeimos visuomeninę padėtį (statusą)? Ar ji...

- Labai pablogėjo
- Šiek tiek pablogėjo
- Nepasikeitė
- Šiek tiek pagerėjo
- Labai pagerėjo
- Nežinau, neturiu nuomonės

Nuorodos

Hurwitz, J. and Peffley, M., 1987. How are foreign policy attitudes structured? A hierarchical model. *American Political Science Review*, 81(4), pp.1099-1120.

Jastramskis, M., 2022. Foreign Policy Preferences and Vote Choice Under Semi-Presidentialism. *Political Research Quarterly*, p.10659129221119201.

Ramonaitė, A., Maliukevičius N., Degutis, M. 2007. *Tarp Rytų ir Vakarų: Lietuvos visuomenės geokultūrinės nuostatos*. Vilnius: Versus aureus, 208 p.

Ramonaite, A. et al. 2018. *Kas eity ginti Lietuvos: pilietinio pasipriešinimo prielaidos ir galimybės*. Vilnius: Versus aureus.

4.6. F. Kalba ir tapatybė

Šis klausimų blokas skirtas matuoti Lietuvos gyventojų kalbinę kompetenciją, kalbinę praktiką ir kalbines nuostatas, komponentus, sudarančius kalbų politikos pamatus (Spolsky 2004). Tyrimai rodo, kad visuomenės kalbinio gyvenimo ir kalbinių nuostatų pažinimas gali padėti pamatus tvariai kalbų ekologijai, sėkmingai ir veiksmingai valstybės kalbų vadybai (Spolsky 2004; 2009; Garret 2010; Ramonienė 2013), todėl svarbu reguliariai tirti valstybės gyventojų kalbų ir kitų kalbinių atmainų mokėjimą, vartojimą privataus bei viešojo gyvenimo sferose, kalbines nuostatas, apimančias atvirąjį ir paslėptąjį kalbų prestižą. Tokie tyrimai padeda paaiškinti visuomenės ir individų kalbos vartotojų kalbinius pasirinkimus, atskleisti įvairiakalbiams gyventojams pasiekiamą informacinę erdvę, prognozuoti kalbų ir kalbinių atmainų gyvybingumą, jų išlikimo perspektyvas. Matuojant kalbines nuostatas ir jų radimosi priežastis galima nustatyti ir galimas pasekmes (Garrett et al. 2003), susijusias su kalbos ir tapatybės išlaikymu arba atsisakymu (Bradley 2002; Pauwels 2016).

Į šį bloką taip pat įtraukti klausimai, matuojantys tautinę tapatybę bei požiūrį į etninę kultūrą.

Pagrindiniai tyrėjai

Ainė Ramonaitė

Rūta Žiliukaitė

Konsultantai

Meilutė Ramonienė

Loreta Vilkienė

Etninės globos taryba

Konceptas	Indikatorius	Kartojamumas
Gimtoji kalba	Kokia respondento gimtoji kalba (kalbos)	Klausiama vieną kartą rekrūtavimo klausimyne
Kalbų mokėjimas	Supratimas Skaitymas Kalbėjimas Rašymas	Kas 5 metus
Namų kalba	Kokia kalba(-omis) kalba namuose	Kas 5 metai
Vaikų kalba	Kokiomis kalbomis namuose paprastai kalba respondento vaikai	Kasmet
Kalba(-os) darbe	Kokia kalba (-omis) kalba darbe	Kasmet
Kalba(-os) paslaugų srityje	Kokia kalba (-omis) kalba paslaugų srityje	Kasmet?
Tarmių mokėjimas	Ar moka tarmę Kokią tarmę moka Kokiose srityse vartoja tarmę	Kas 5 metus
Gimtosios kalbos/tarmės vertinimas	Kiek brangi gimtoji kalba Kiek brangi tarmė	Kas 5 metai
Istorinių švenčių šventimas	Ar švenčia šias istorines šventes: Vasario 16-ąją (Valstybės atkūrimo dieną) Kovo 11-ąją (Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena) Liepos 6-ąją (Valstybės ir Tautiškos giesmės diena)	Kasmet

	Rugpjūčio 23-ią (Baltijos kelio diena) Rugsėjo 23-ąją (Lietuvos žydų genocido atminimo diena) Sausio 13-ąją (Laisvės gynėjų diena) Kitą (-as) su Lietuvos valstybės istorija susijusią šventę (-es)	
Kalendorinių švenčių šventimas	Ar švenčia šias kalendorines šventes: Kūčias Kalėdas Užgavėnes Velykas Sekmines Jurgines / Jorę Jonines / Rasas Žolinę Vėlines Kita	Kasmet
Požiūris į etninės kultūros mokymą mokykloje	Požiūris, ar reikia mokyti vaikus ir jaunimą etninės kultūros (liaudies dainų, šokių, žaidimų, amatų ir t.t.) mokyklose ir darželiuose	Kasmet
Užsiėmimas veiklomis, susijusiomis su liaudies tradicijomis	Ar užsiėmė šiomis veiklomis per pastaruosius 12 mėn.: Dainavo liaudies dainas Sekė liaudies pasakas Šoko tradicinius/liaudies šokius Žaidė tradicinius liaudies žaidimus Užsiėmė tradiciniais amatais	Kasmet
Pasididžiavimas lietuviškomis tradicijomis	Ar jaučia pasididžiavimą lietuviškomis tradicijomis ir jų savitumu	Kasmet

Klausimų formuluotės

Kokia Jūsų gimtoji kalba? (Galimi keli atsakymai)

- Lietuvių
- Lenkų
- Rusų
- Kita/ -os (nurodykite): _____

Kokias kalbas (įskaitant gimtąją) jūs mokate tiek, kad suprastumėte kalbančius šia kalba?

- Lietuvių
- Rusų
- Lenkų
- Anglų
- Vokiečių
- Prancūzų

- Kita(-os) kalba(-os) (įrašykite)_____
- Negaliu atsakyti

Kokias kalbas (įskaitant gimtąją) jūs mokate tiek, kad galėtumėte skaityti šia kalba?

- Lietuvių
- Rusų
- Lenkų
- Anglų
- Vokiečių
- Prancūzų
- Kita(-os) kalba(-os) (įrašykite)_____
- Negaliu atsakyti

Kokias kalbas (įskaitant gimtąją) jūs mokate tiek, kad galėtumėte kalbėti šia kalba?

- Lietuvių
- Rusų
- Lenkų
- Anglų
- Vokiečių
- Prancūzų
- Kita(-os) kalba(-os) (įrašykite)_____
- Negaliu atsakyti

Kokias kalbas (įskaitant gimtąją) jūs mokate tiek, kad galėtumėte rašyti šia kalba?

- Lietuvių
- Rusų
- Lenkų
- Anglų
- Vokiečių
- Prancūzų
- Kita(-os) kalba(-os) (įrašykite)_____
- Negaliu atsakyti

Kokia kalba(-omis) jūs paprastai kalbate namuose? (Galimi keli atsakymai)

- Lietuvių
- Rusų
- Lenkų
- Kita kalba (įrašykite)_____
- Namuose neturiu su kuo kalbėti

Klausti, jei turi vaikų iki 18 m.

Kokiomis kalbomis namuose paprastai kalba jūsų vaikai (įskaitant pokalbius su bendraamžiais)? (Galimi keli atsakymai)

- Lietuvių
- Rusų
- Lenkų
- Anglų

- Kita kalba (įrašykite)_____
- Namuose nėra vaikų

Kokia kalba (kalbomis) jūs paprastai kalbate darbe? (Galimi keli atsakymai)

- Lietuvių
- Rusų
- Lenkų
- Anglų
- Kita kalba (įrašykite)_____
- Darbe neturiu su kuo kalbėti
- Nedirbu

Kokia kalba (kalbomis) jūs paprastai kalbate paslaugų srityje (pvz., parduotuvėje, kirpykloje)? (Galimi keli atsakymai)

- Lietuvių
- Rusų
- Lenkų
- Anglų
- Kita kalba (įrašykite)_____
- Nedirbu

Ar jūs mokate kokią nors tarmę?

- Taip
- Ne
- Nesu tikra(-a)

Klausti, jei moka tarmę arba nėra tikras

Kokią tarmę mokate? (Galimi keli atsakymai)

- Aukštaičių
- Žemaičių
- Suvalkiečių/Sūduvių
- Dzūkų
- Tuteišų/„Po prostu“ (Pietryčių Lietuvoje vartojama lenkų/baltarusių kalbos tarmė)
- Kita

Klausti, jei moka tarmę

Kokiose srityse jums tenka bendrauti tarmiškai? (Galimi keli atsakymai)

- Namuose
- Darbe
- Su kaimynais
- Su draugais
- Paslaugų sferoje (pvz., parduotuvėje, kirpykloje)
- Kita (įrašykite)_____
- Netenka bendrauti tarmiškai

Kiek jums brangi jūsų gimtoji kalba?

- Labai brangi
- Brangi
- Nelabai brangi
- Visiškai nebrangi
- Nežinau

Kiek jums brangi jūsų gimtoji tarmė (jeigu ją turite)?

- Labai brangi
- Brangi
- Nelabai brangi
- Visiškai nebrangi
- Neturiu gimtosios tarmės
- Nežinau

Ar jūs švenčiate su Lietuvos valstybės istorija susijusias šventes arba minite atmintinas dienas? Pažymėkite visas, kurias paprastai švenčiate/minite.

- Vasario 16-ąją (Valstybės atkūrimo dieną)
- Kovo 11-ąją (Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena)
- Liepos 6-ąją (Valstybės ir Tautiškos giesmės diena)
- Rugsėjo 23-ią (Baltijos kelio diena)
- Rugsėjo 23-ąją (Lietuvos žydų genocido atminimo diena)
- Sausio 13-ąją (Laisvės gynėjų diena)
- Kitą (-as) su Lietuvos valstybės istorija susijusią šventę (-es) (įrašykite) _____
- Nešvenčiu/neminiu nė vienos iš šių švenčių

Ar švenčiate tradicines Lietuvos kalendorines šventes? Pažymėkite visas, kurias paprastai švenčiate.

- Kūčias
- Kalėdas
- Užgavėnes
- Velykas
- Sekmines
- Jurgines arba Jorę
- Jonines arba Rasas
- Žolinę
- Vėlines
- Kitą (-as) kalendorinę šventę (įrašykite) _____
- Nešvenčiu nė vienos iš šių švenčių

Jūsų manymu, ar reikia mokyti vaikus ir jaunimą etninės kultūros (liaudies dainų, šokių, žaidimų, amatų ir t.t.) mokyklose ir darželiuose?

- Tikrai taip
- Greičiau taip
- Greičiau ne
- Tikrai ne
- Nežinau

Ar per paskutinius 12 mėnesių užsiėmėte šiomis veiklomis, susijusiomis su liaudies tradicijomis?

	Dažnai	Retkarčiais	Nė karto	Negaliu atsakyti
Dainavote liaudies dainas	☐	☐	☐	☐

Sekėte liaudies pasakas	☐	☐	☐	☐
Užsiėmėte tradiciniais amatais	☐	☐	☐	☐
Šokote tradicinius/liaudies šokius	☐	☐	☐	☐
Žaidėte tradicinius liaudies žaidimus	☐	☐	☐	☐

Ar jūs jaučiate pasididžiavimą lietuviškomis tradicijomis ir jų savitumu?

- Tikrai taip
- Greičiau taip
- Greičiau ne
- Tikrai ne
- Nežinau

Nuorodos

Bradley, D. (2002). Language attitudes: the key factor in language maintenance. In D. Bradley, M. Bradley (Eds.), *Language endangerment and language maintenance: an active approach* (p. 1–10). New York: Routledge.

Garret, P., Coupland, N. & Angie, W. (2003). *Investigating Language Attitudes*. Cardiff: University of Wales Press.

Garret, P. (2010). *Attitudes to Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Pauwels, A. (2016). *Language Maintenance and Shift*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ramonienė, M. (moksl. red.) (2013). *Miestai ir kalbos II. Sociolingvistinis Lietuvos žemėlapis*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

Spolsky, B. (2004) *Language policy*. Cambridge: Cambridge University Press.

Spolsky, B. (2009) *Language management*. Cambridge: Cambridge University Press.

4.7. G. Subjektyvi gerovė ir socialinė darna

Šis klausimų blokas skirtas matuoti subjektyvią gerovę ir visuomenės socialinę darną (angl. *social cohesion*). Subjektyvi gerovė tarptautinių socialinių tyrimų konceptualizacijoje ir operacionalizacijoje apima hedonistinę (bendro pasitenkinimo gyvenimu, laimės pojūčio) (Kahneman & Krueger, 2006) ir eudomoninę (savo potencialo realizavimo dimensijas) (Huppert et. al., 2009). Remdamiesi OECD ekspertų (OECD, 2013) parengta subjektyvios gerovės vertinimo studija į klausimyną siūlome įtraukti tik bazinius, hedonistinę dimensiją matuojančius rodiklius: bendro subjektyvios gerovės vertinimo (pasitenkinimo gyvenimu ir laimės) ir WHO 5 psichologinės gerovės (Topp et. al., 2015) taip pat trumpą įspėjimo jausmo skalę (angl. Entrapment Short-form Scale, E-SF) (De Beurs et al. 2020). Į rekrutavimo klausimyną įtraukti pasitenkinimo atskiromis gyvenimo sritimis klausimai (šeima, darbu, laisvalaikiu, draugais, kaimynija, finansine padėtimi, sveikata, politika, valstybės gyvenimas) bus kartojami kiekvienoje bangoje. Tyrimai rodo, kad vienas esminių veiksmų, subjektyvios gerovės vertinime, yra sveikata, todėl siūlome prie gerovės vertinimų įtraukti ir subjektyvų savo sveikatos vertinimą.

Socialinė darna plačiąja prasme suprantama kaip visuomenės integracijos ir socialinio stabilumo lygis, apimantis „horizontalius ir vertikalios ryšius tarp visuomenės narių, pasižyminčius tokiomis nuostatomis kaip pasitikėjimas, bendrumo jausmas, tarpusavio pagalba ir įsitraukimas, bei šių nuostatų raiška elgesyje (Chang et. Al., 2006: 290). Tyrimai rodo, kad socialinė darna turi įtakos visuomenės socialinei ir ekonominei gerovei. Socialinės darnos matavimo būdai ir dimensijos yra mokslinėje literatūroje apibrėžiamos gana skirtingai. Dažniausiai apibrėžiant atsiremama į Jenson [1998] ir Bernard [1999] socialinės darnos apibrėžimus, apimančius nuostatų ir elgesio skirtingų matavimo lygių (makro, mezo, mikro) indikatorius ekonominėje, politinėje, sociokultūrinėje srityse (Acket, et. al., 2011). Šiame tyrime siūlome remtis Schiefer ir Van der Noll (2017) pasiūlyta socialinės darnos dimensijų redukcija, mikro lygmens matavimui sudarėme dimensijų ir rodiklių sąrašą, apimančių socialinių ryšių ir tinklų kiekybines ir kokybines charakteristikas, horizontalų pasitikėjimą, bendruomeniškumą, tapatinimąsi su geografinėmis grupėmis, visuomenės susipriešinimą, įtampas, socialinio mobilumo (galimybių lygybės) skirtingoms grupėms vertinimas. Socialinės darnos matavimui reikalingi politinio dalyvavimo ir vertikalaus pasitikėjimo rodikliai yra apimti kitų klausimyno blokų.

Pagrindiniai tyrėjai

Rūta Žiliukaitė

Ainė Ramonaitė

Vaidas Morkevičius

Aušra Maslauskaitė

Konsultantai

Jurgita Rimkevičienė

Konceptas	Indikatorius	Kartojamumas
Bendras subjektyvios gerovės vertinimas	Pasitenkinimas gyvenimu Laimės jausmas	Kiekvienoje bangoje (kas antrą kartą rotuojant du rodiklius)
Pasitenkinimas atskiromis gyvenimo sritimis	Pasitenkinimas atskiromis gyvenimo sritimis: - šeima, - darbu, - laisvalaikiu, - draugais,	Kiekvienoje bangoje

	<ul style="list-style-type: none"> - kaimynija, - finansine padėtimi, - sveikata, - valstybės gyvenimu 	
Sveikata	Subjektyvus sveikatos vertinimas	Kasmet
Psichologinė gerovė (WHO-5)	<p>Kaip dažnai per pastarąsias dvi savaites jautėsi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - linksmas ir pakilios nuotaikos - ramus ir atsipalaidavęs - aktyvus ir energingas - atsibudus buvo žvalus ir pailsėjęs - kasdieniame gyvenime turėjo daug dominančių dalykų 	Kiekvienoje bangoje
Alkoholio vartojimas problemoms spręsti	Kaip dažnai vartoja alkoholį kaip sunkių jausmų ar minčių sumažinimo priemonę	Kasmet
Vienišumas	Ar praėjusią savaitę jautėsi vienišas	Kasmet
Trumpa įspėjumo jausmo skalė (E-SF)	<p>Kiek kiekvienas teiginys tinka apibūdinti savijautą per pastarąsias septynias dienas:</p> <p>Aš dažnai jaučiu norą tiesiog pabėgti;</p> <p>Aš jaučiuosi bejėgis ką nors pakeisti;</p> <p>Savo viduje jaučiuosi tarsi spąstuose;</p> <p>Jaučiuosi, kad esu gilioje duobėje, iš kurios negaliu išlipti.</p>	Kasmet
Neformalūs socialiniai tinklai	<p>Artimų žmonių tinklo dydis</p> <p>Pagalbos iš artimų žmonių prieinamumas</p> <p>Pagalbos artimiems žmonėms teikimas</p> <p>Neformalių ryšių stiprumas</p> <p>Kaimynystės, kurioje gyvena, bendruomeniškumo vertinimas</p> <p>Kaimynystės, kurioje gyvena, saugumo vertinimas</p>	Kasmet
Tapatinimasis su geografinėmis grupėmis	<p>Vietove, kurioje gyvena</p> <p>Regionu</p> <p>Lietuva</p> <p>Europa</p> <p>Visu pasauliu</p>	Kasmet
Horizontalus pasitikėjimas	<p>Pasitikėjimas šeimos nariais</p> <p>Pasitikėjimas kaimynais</p> <p>Pasitikėjimas žmonėmis, kuriuos asmeniškai pažįsta</p> <p>Pasitikėjimas žmonėmis, kuriuos sutiko pirmą kartą</p> <p>Pasitikėjimas kito tikėjimo žmonėmis</p>	Kasmet

	Pasitikėjimas kitos tautybės žmonėmis	
Visuomenės susipriešinimas, įtampos	Tarpusavio priešiško tarp nepasiturinčių ir turtingų žmonių vertinimas Tarpusavio priešiško tarp regionų ir didmiesčių gyventojų vertinimas Tarpusavio priešiško tarp vadovų ir darbuotojų vertinimas Tarpusavio priešiško tarp jaunų ir vyresnių žmonių vertinimas Tarpusavio priešiško tarp žmonių, gimusių Lietuvoje ir žmonių, kurie atvyko gyventi į Lietuvą iš kitų šalių vertinimas	Kasmet
Imigrantų vertinimas	Požiūris į tai, ar emigrantai: Padeda užpildyti darbo vietas; Praturtina kultūrinį gyvenimą; Yra našta socialinės apsaugos sistemai; Didina nusikalstamumą; Atneša naujų idėjų; Atima darbo vietas	Kasmet
Žodžio laisvės vertinimas	Vertinimas, ar Lietuvoje kiekvienam leidžiama viešai reikšti savo nuomonę; Vertinimas, ar gali viešai sakyti tai, ką galvoja; Kokios grėsmės tikėtinos viešai sakant, ką galvoja	Kasmet
Socialinio mobilumo (galimybių lygybės) skirtingoms grupėms vertinimas	Veiksnių, siejamų su socialiniu mobilumu visuomenėje, vertinimas: - Tėvų turtinė padėtis - Tėvų išsilavinimas - Paties išsilavinimas - Siekis, ko nors gyvenime pasiekti - Darbštumas - Pažintys - Kyšiai - Apsukrumas - Tautybė - Lytis – vyras - Sveikata - Išvaizda - Socialumas - Valstybinės kalbos vartojimo taisyklingumas - Anglų kalbos mokėjimas	Kasmet

Klausimų formuluotės

Apskritai kalbant, ar Jūs dabartiniu metu esate patenkintas savo gyvenimu?

- Labai patenkintas
- Greičiau patenkintas
- Nei patenkintas, nei nepatenkintas
- Greičiau nepatenkintas
- Labai nepatenkintas
- Nežinau

Bendrai kalbant, ar Jūs galėtumėte apie save pasakyti, kad Jūs dabartiniu metu esate:

- Labai laiminga/-as
- Ganėtinai laiminga/-as
- Ne itin laiminga/-as
- Visai nesu laiminga/-as
- Nežinau

Apskritai kalbant, kiek Jūs savo gyvenime jaučiatės patenkinta/-as šiomis sritimis?

	Labai patenkintas	Patenkintas	Nei taip, nei ne	Nepatenkintas	Labai nepatenkintas	Nežino	Neatsakė
Šeima	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Darbu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Laisvalaikiu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Draugais	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kaimynais, vietas, kurioje gyvenate, bendruomene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Savo finansine padėtimi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sveikata	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Valstybės gyvenimu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kokia apskritai yra jūsų sveikata? Ar manote, kad ji yra...

- Labai gera
- Gera
- Vidutinė
- Bloga
- Labai bloga

Prašome pažymėti prie kiekvieno iš penkių teiginių geriausiai Jums tinkantį atsakymą apie tai, kaip jūs jautėtės per pastarąsias dvi savaites.

	Visą laiką	Beveik visa laiką	Daugiau nei pusę laiko	Mažiau nei pusę laiko	Kartais	Niekada
Jaučiausi linksmas (-a) ir pakilios nuotaikos	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Jaučiausi ramus (-i) ir atsipalaidavęs (-usi)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jaučiausi aktyvus (-i) ir energingas/-a	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Atsibudus jaučiausi žvalus (-i) ir pailsėjęs (-usi)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mano kasdieniame gyvenime buvo daug mane dominančių dalykų	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kaip dažnai Jūs vartojate alkoholį kaip sunkių jausmų ar minčių sumažinimo priemonę?

- Visai ne
- Retai
- Vidutiniškai
- Gana dažnai
- Labai dažnai
- Nenoriu atsakyti

Ar praėjusią savaitę jautėtės vienišas (-a)...?

- Nesijaučiau arba beveik nesijaučiau
- Tam tikrais momentais
- Didžiąją dalį laiko
- Visą laiką arba beveik visą laiką

Prie kiekvieno žemiau pateikto teiginio pažymėkite, kiek jis atspindi kaip save matote. Perskaitykite atidžiai kiekvieną teiginį ir prie jo pažymėkite atsakymą, kuris geriausiai įvardintų, kiek kiekvienas teiginys tiktų apibūdinti jūsų savijautą per pastarąsias septynias dienas.

	Man visiškai netinka	Man šiek tiek tinka	Man vidutiniškai tinka	Man labai tinka	Man visiškai tinka
Aš dažnai jaučiu norą tiesiog pabėgti	☐	☐	☐	☐	☐
Aš jaučiuosi bejėgis (-ė) ką nors pakeisti	☐	☐	☐	☐	☐
Savo viduje jaučiuosi tarsi spąstuose	☐	☐	☐	☐	☐
Jaučiuosi, kad esu gilioje duobėje, iš kurios negaliu išsikapstyti	☐	☐	☐	☐	☐

Kiek yra žmonių (jei tokių išvis yra), su kuriais galite aptarti jums svarbius asmeninius dalykus?

- Nė vieno

- 1
- 2
- 3
- 4-6
- 7-9
- 10 ar daugiau

Jeigu pakliūtumėte į bėdą, ar turite tokių giminaičių ar draugų, kuriais galite pasikliauti, kad prireikus, jie jums padės?

- Taip
- Ne
- Sunku pasakyti

Kaip dažnai sulaukiate pagalbos ir paramos iš artimų žmonių, kai jums to reikia?

- Visada
- Dažnai
- Kartais
- Retai
- Niekada

O kaip dažnai teikiate pagalbą ir paramą savo artimiems žmonėms, kai jiems to reikia?

- Visada
- Dažnai
- Kartais
- Retai
- Niekada

Kiek artimi jūs esate su šių grupių nariais?

	Labai artimi	Artimi	Nelabai artimi	Neartimi	Sunku pasakyti	Neturiu tokių ryšių
Jūsų šeimos nariais	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Giminaičiais	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Draugais	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bendradarbiais	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kaimynais	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ar Jūsų kaimynystėje gyvenantys žmonės yra bendruomeniški (iškilus bendrai problemai susitelkia jos sprendimui, padeda vieni kitiems)?

- Tikrai taip
- Greičiau taip
- Greičiau ne
- Tikrai ne
- Nežinau

Ar jūs saugiai jaučiatės arba jaustumėtės vienas (-a) vaikščiodamas (-a) savo gyvenamajame rajone sutemus?

- Labai saugiai
- Greičiau saugiai
- Greičiau nesaugiai
- Labai nesaugiai
- Nežinau

Žmonės skiriasi požiūriu į save ir savo santykiu su pasauliu. Kaip stipriai jūs jaučiatės susijęs su...?

	Labai stipriai susijęs	Gana stipriai susijęs	Nestipriai susijęs	Visiškai nesusijęs	Nežinau
Savo miestu ar gyvenvieta	☐	☐	☐	☐	☐
Regionu (pvz., Žemaitija, Aukštaitija ar kitu)	☐	☐	☐	☐	☐
Lietuva	☐	☐	☐	☐	☐
Europa	☐	☐	☐	☐	☐
Visu pasauliu	☐	☐	☐	☐	☐

Kiek jūs pasitikite įvairiomis žmonių grupėmis.:

	Labai pasitikiu	Gana pasitikiu	Mažai pasitikiu	Nė kiek nepasitikiu	Nežinau
Savo šeima	☐	☐	☐	☐	☐
Kaimynais	☐	☐	☐	☐	☐
Žmonėmis, kuriuos jūs asmeniškai pažįstate	☐	☐	☐	☐	☐
Žmonėmis, kuriuos sutikote pirmą kartą	☐	☐	☐	☐	☐
Kito tikėjimo žmonėmis	☐	☐	☐	☐	☐
Kitos tautybės žmonėmis	☐	☐	☐	☐	☐

Visose šalyse yra skirtumų ar netgi konfliktų tarp skirtingų visuomenės grupių. Jūsų nuomone, kiek Lietuvoje yra tarpusavio priešiško tarp šių grupių?

	Labai daug	Daug	Šiek tiek	Nėra tarpusavio priešiško	Nežinau
Nepasiturinčių ir turtingų žmonių	☐	☐	☐	☐	☐
Regionų ir didmiesčių gyventojų	☐	☐	☐	☐	☐
Vadovų ir darbuotojų	☐	☐	☐	☐	☐
Jaunų ir vyresnių žmonių	☐	☐	☐	☐	☐
Žmonių, gimusių Lietuvoje ir žmonių, kurie atvyko gyventi į Lietuvą iš kitų šalių	☐	☐	☐	☐	☐

Mūsų šalyje yra skirtingų požiūrių dėl imigrantų poveikio visuomenei. Kiek jūs sutinkate arba nesutinkate su kiekvienu iš šių teiginių? Apkritai, imigrantai... (rotuoti teiginius)

	Sutinku	Greičiau sutinku	Greičiau nesutinku	Nesutinku	Nežinau

Padaeda užpildyti darbo vietas, į kurias Lietuvoje sunku rasti dirbančiųjų	☐	☐	☐	☐	☐
Praturtina Lietuvos kultūrinį gyvenimą (meną, muziką, maistą ir pan.)	☐	☐	☐	☐	☐
Yra našta mūsų socialinės apsaugos sistemai	☐	☐	☐	☐	☐
Didina nusikalstamumo problemas Lietuvoje	☐	☐	☐	☐	☐
Atneša naujų idėjų ir (arba) skatina inovacijas mūsų šalyje	☐	☐	☐	☐	☐
Atima darbo vietas iš vietinių gyventojų	☐	☐	☐	☐	☐

Jūsų nuomone, ar šiandien Lietuvoje kiekvienam yra leidžiama atvirai reikšti savo pažiūras ar įsitikinimus?

- Tikrai taip
- Greičiau taip
- Greičiau ne
- Tikrai ne
- Sunku pasakyti

O ar jūs pats (pati) jaučiatės galintis (-i) viešai pasakyti tai, ką iš tikrųjų galvojate?

- Taip
- Ne
- Nežinau

Jei pasakytumėte, ką iš tikrųjų galvojate, kiek tikėtina, kad ...

	Visiškai netikėtina	Mažai tikėtina	Tikėtina	Labai tikėtina	Nežinau
Kiti jums prieštarau?	☐	☐	☐	☐	☐
Kiti jausis įžeisti?	☐	☐	☐	☐	☐
Būsime pavadintas (-a) radikaliu (-ia)?	☐	☐	☐	☐	☐
Būsime užpultas (-a) socialinėse medijose (pvz., Facebook, Instagram ir pan.)?	☐	☐	☐	☐	☐
Jūsų draugai ir pažįstami nusigręš nuo jūsų?	☐	☐	☐	☐	☐
Tai jums pakenks darbe?	☐	☐	☐	☐	☐
Gali būti teisinių problemų?	☐	☐	☐	☐	☐

Jūsų nuomone, kiek yra svarbūs žemiau išvardinti dalykai, norint Lietuvoje gyvenime ko nors pasiekti:

	Būtina	Labai svarbu	Gana svarbu	Nelabai svarbu	Visiškai nesvarbu	Nežinau

Būti kilusiam iš pasiturinčios šeimos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Turėti išsilavinusius tėvus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pačiam būti gerai išsilavinusiam (-iai)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Norėti ką nors gyvenime pasiekti	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Daug dirbti	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pažinoti reikiamus asmenis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Duoti kyšius	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Būti apskriui	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Būti lietuvių kilmės	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gimti vyru	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Turėti gerą sveikatą	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Turėti gerą išvaizdą, būti patraukliu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gebėti bendrauti, reikšti mintis, suburti žmones	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gerai mokėti valstybinę/lietuvių kalbą	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mokėti anglų kalbą	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Nuorodos

Acket, S., Borsenberger, M., Dickes, P., & Sarracino, F. (2011). Measuring and validating social cohesion: a bottom-up approach.

Chan, J., To, H. P., & Chan, E. (2006). Reconsidering social cohesion: Developing a definition and analytical framework for empirical research. *Social indicators research*, 75(2), 273-302.

De Beurs, D., Cleare, S., Wetherall, K., Eschle-Byrne, S., Ferguson, E., B O'Connor, D., & C O'Connor, R. (2020). Entrapment and suicide risk: The development of the 4-item Entrapment Scale Short-Form (E-SF). *Psychiatry Research*, 284, 112765. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.112765>

De Beurs, D., Cleare, S., Wetherall, K., Eschle-Byrne, S., Ferguson, E., B O'Connor, D., & C O'Connor, R. (2020). Entrapment and suicide risk: The development of the 4-item Entrapment Scale Short-Form (E-SF). *Psychiatry Research*, 284, 112765. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.112765>

Groh-Samberg, O., Cornesse, C., Gerlitz, J.-Y., Kroh, M., Lengfeld, H., Liebig, S., Minkus, L., ... Zinn, S. (2023). SCP 2021_1 (Anchor) - Questionnaire Anchor Persons (English). *German Social Cohesion Panel 2021 - Anchor Persons*. Bremen and Berlin: RDC-RISC/SOCIUM, SOEP/DIW Berlin. doi:10.60532/scp.2021.ap.v1

Huppert, F. A., Marks, N., Clark, A., Siegrist, J., Stutzer, A., Vittersø, J., & Wahrendorf, M. (2009). Measuring well-being across Europe: Description of the ESS well-being module and preliminary findings. *Social Indicators Research*, 91(3), 301-315.

Jeffrey, K., Abdallah, S., Quick, A. (2015). Europeans' Personal and Social Wellbeing Topline Results from Round 6 of the European Social Survey. London: European Social Survey ERIC

Kahneman, D., & Krueger, A. B. (2006). Developments in the measurement of subjective well-being. *Journal of Economic perspectives*, 20(1), 3-24.

Mažulytė-Rašytinė, Eglė; Grigienė, Dovilė; Gailienė, Danutė. Suicide risk, alcohol consumption and attitudes towards psychological help-seeking among Lithuanian general population men, conscripts and regular active duty soldiers. *International journal of environmental research and public health*. Basel : MDPI. 2023, vol. 20, iss. 4, art. no. 3457, p. [1-13]. DOI: 10.3390/ijerph20043457.

OECD (2013), OECD Guidelines on Measuring Subjective Well-being, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264191655-en>

Schiefer, David, and Jolanda Van der Noll. "The essentials of social cohesion: A literature review." *Social Indicators Research* 132.2 (2017): 579-603.

Special Eurobarometer 469. Integration of Immigrants in the European Union, October 2017.

Topp, C. W., Østergaard, S. D., Søndergaard, S., & Bech, P. (2015). The WHO-5 Well-Being Index: a systematic review of the literature. *Psychotherapy and psychosomatics*, 84(3), 167-176.

4.8. H. Aplinka ir klimato kaita

Šis klausimų blokas skirtas Lietuvos gyventojų aplinkai ir klimatui reikšmingų nuostatų bei elgsenos matavimams. Klausimų blokas apima bendrąjį susirūpinimą aplinkos apsaugos problemomis ir konkrečių problemų aktualumo vertinimą, susirūpinimą klimato kaita ir klimato kaitos atžvilgiu reikšmingą elgseną (žr. Telešienė et al., 2021), saviveiksmingumo vertinimą (angl. *efficacy belief*), konkrečių politikos priemonių, sprendžiant aplinkos apsaugos problemas, vertinimą. Platesnį kintamųjų pagrindimą žr. Balžekienė et al. 2021.

Pagrindiniai tyrėjai

Audronė Telešienė, Kauno technologijos universitetas

Aistė Balžekienė, Kauno technologijos universitetas

Ainė Ramonaitė

Rūta Žiliukaitė

Konceptas	Indikatorius	Kartojamumas
Susirūpinimas aplinkos problemomis	Kiek apskritai rūpi aplinkosaugos problemos	Kasmet
Aplinkos problemų aktualumas	Šių problemų aktualumo vertinimas: Atliekų susidarymas ir tvarkymas Biologinės įvairovės (pvz., gyvūnų ir augalų rūšių) nykimas Chemikalų ir pesticidų naudojimas Dirvožemio degradacija Miškų nykimas ir/ar kirtimas Miškų ir pievų gaisrai Oro tarša Plastiko tarša aplinkoje Vandens tarša	Kasmet
Aplinkai ir klimatui reikšminga elgsena	Ar per paskutinius 12 mėn. darė ką nors iš šių dalykų: Vengė nebūtinių kelionių arba pasirinko tausojantį aplinką kelionės būdą (pėsčiomis, dviračiu, viešuoju transportu ar kt.); Vengė vienkartinį plastiko pakuočių ar gaminių (pvz., maišelių, vienkartinį dėžučių ir kt.); Rūšiavo daugumą savo atliekų perdirbimui; Pirko dėvėtų daiktų (pvz., drabužių arba elektronikos) vietoje naujų; Susiremontavo, sutaisė daiktą, o ne pakeitė jį ar pirko naują; Stengėsi neišmesti, nešvaistyti maisto; Stengėsi suvartoti mažiau energijos (pavyzdžiui, apribodamas (-a) oro kondicionavimą ar šildymą, nepalikdamas (-a) įrengimų budėjimo režime, pirkdamas (-a) energiją tausojančius įtaisus);	Kasmet

	<p>Naudojo atsinaujinančios energijos šaltinius savo namų ūkyje (pvz., įsigijo saulės arba vėjo jėgaines, šilumos siurbį ar kt.);</p> <p>Atsisakė ar sumažino mėsos vartojimą.</p> <p>Kiek dažnai sąmoningai renkasi ką nors daryti dėl aplinkos apsaugos</p>	
Klimato kaitos susirūpinimas	Kiek yra susirūpinęs klimato kaita	Kasmet
Politikos priemonių vertinimas	<p>Ar palaiko šių aplinkosaugos priemonių taikymą Lietuvoje:</p> <p>Automobilių taršos mokesčiai;</p> <p>Beatliekės, žiedinės ekonomikos skatinimas;</p> <p>Papildomas apmokestinimas produktų ir paslaugų, kai naudojamas iškastinis kuras (toks kaip anglis, nafta, dyzelinas, benzinas ar dujos);</p> <p>Atsinaujinančios energetikos (saulės, vėjo) subsidijavimas viešosiomis (valstybės, savivaldybės, ES) lėšomis;</p> <p>Biudžeto lėšų naudojimas šalies pasiruošimui klimato kaitos padariniams (pvz., lėšos miestų pasirengimui smarkioms liūtims, apsaugant miestų gatvių užtvindymą nuo liūčių);</p> <p>Lietuvos investicijų į viešojo transporto infrastruktūrą (pvz., traukiniai, autobusai) didinimas</p>	Kasmet (kasmet pritaikomas pagal tų metų realijas)
Klimato kaitos patirtys	Kiek asmeniškai patyrė klimato kaitos pasekmes	Kas dvejus metus

Klausimų formuluotės

Apskritai, kiek jums rūpi aplinkosaugos problemos?

- Ypač stipriai rūpi
- Labai rūpi
- Ganėtinai rūpi
- Nelabai rūpi
- Visai nerūpi
- Nežinau

Jūsų manymu, kiek kiekviena iš šių problemų yra aktuali Lietuvai?

	Labai aktuali	Aktuali	Nei taip, nei ne	Neaktuali	Visiškai neaktuali	Nežinau
Atliekų susidarymas ir tvarkymas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Biologinės įvairovės (pvz., gyvūnų ir augalų rūšių) nykimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Chemikalų ir pesticidų naudojimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Dirvožemio degradacija	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Miškų nykimas ir/ar kirtimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Miškų ir pievų gaisrai	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oro tarša	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plastiko tarša aplinkoje	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vandens tarša	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ar per paskutinius 12 mėn. Jūs darėte ką nors iš šių dalykų ? (Žymėti visus tinkamus atsakymo variantus)

- Vengėte nebūtinų kelionių arba pasirinkote tausojantį aplinką kelionės būdą (pėsčiomis, dviračiu, viešuoju transportu ar kt.)
- Vengėte vienkartinį plastiko pakuočių ar gaminių (pvz., maišelių, vienkartinį dėžučių ir kt.)
- Rūšiuojate daugumą savo atliekų perdirbimui
- Pirkote dėvėtų daiktų (pvz., drabužių arba elektronikos) vietoje naujų
- Susiremontavote, sutaisėte daiktą, o ne pakeitėte jį ar pirkote naują
- Stengėtės neišmesti, nešvaistyti maisto
- Stengėtės suvartoti mažiau energijos (pavyzdžiui, apribodamas (-a) oro kondicionavimą ar šildymą, nepalikdamas (-a) įrengimų budėjimo režime, pirksdamas (-a) energiją tausojančius įtaisus)
- Naudojote atsinaujinančios energijos šaltinius savo namų ūkyje (pvz., įsigijote saulės arba vėjo jėgaines, šilumos siurbį ar kt.)
- Atsisakėte ar sumažinote mėsos vartojimą
- Nedariau nė vieno iš šių dalykų

Kaip dažnai savo kasdieniame gyvenime jūs sąmoningai renkatės ką nors daryti iš šių ar panašų dalykų konkrečiai dėl aplinkos apsaugos ar siekdami mažinti klimato kaitą?

- Labai dažnai
- Gana dažnai
- Kartais
- Niekada
- Nežinau

Kiek jūs esate susirūpinęs (-usi), jei apskritai esate susirūpinęs (-usi), klimato kaita?

- Ypatingai susirūpinęs (-usi)
- Labai susirūpinęs (-usi)
- Ganėtinai susirūpinęs (-usi)
- Nelabai susirūpinęs (-usi)
- Visai nesusirūpinęs (-usi)
- Nežinau

Siekiant spręsti aplinkos ir klimato kaitos problemas, gali būti naudojamos įvairios politikos priemonės. Ar jūs palaikote, ar prieštaraujate žemiau išvardintų politikos priemonių taikymui Lietuvoje?

	Labai prieštarauju	Greičiau prieštarauju	Nei taip, nei ne	Greičiau palaikau	Labai palaikau	Nežinau
Automobilių taršos mokesčiai	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Beatliekės, žiedinės ekonomikos skatinimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Papildomas apmokestinimas produktų ir paslaugų, kai naudojamas iškastinis kuras (toks kaip anglis, nafta, dyzelinas, benzinai ar dujos)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Atsinaujinančios energetikos (saulės, vėjo) subsidijavimas viešosiomis (valstybės, savivaldybės, ES) lėšomis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Budžeto lėšų naudojimas šalies pasiruošimui klimato kaitos padariniams (pvz., lėšos miestų pasirengimui smarkioms liūtims, apsaugant miestų gatvių užtvindymą nuo liūčių)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lietuvos investicijų į viešojo transporto infrastruktūrą (pvz., traukiniai, autobusai) didinimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kiek Jūs asmeniškai esate patyręs (-usi) klimato kaitos pasekmes?

- Nepatyrčiau
- Šiek tiek patyrčiau
- Nemažai patyrčiau
- Labai stipriai patyrčiau
- Nežinau

Nuorodos:

Balžekienė, A., Telešienė, A., Žvaliauskas, G., (2021). Lietuvos gyventojų klimato kaitos nuostatų ir elgsenos monitoringo metodika. Kaunas, KTU. Prieinama internetu:

<https://am.lrv.lt/uploads/am/documents/files/KLIMATO%20KAITA/Apsaugos%20zonos/Lietuvos%20gyventoj%C5%B3%20klimato%20kaitos%20nuostat%C5%B3%20ir%20elgsenos%20monitoringo%20metodika.pdf>

Balžekienė, A., Budžytė, A., & Telešienė, A. (2020). Lietuvos gyventojų požiūriai į klimato kaitą ir energijos gamybos šaltinius. Trumpoji tyrimo rezultatų ataskaita. KTU leidykla „Technologija“. <https://doi.org/10.5755/e01.9786090216828>

Telešienė, A., Balžekienė, A., Budžytė, A., Rabitz, F., Vilčinskas, V., Zolubienė, E. (2021) Klimato kaitos nuostatos, elgsena ir komunikacija Lietuvoje (monografija) . Kaunas: Technologija. 258 psl.

4.9. I. Mokslo ir technologijų plėtra

Šios temos klausimai skirti matuoti visuomenės nuostatas mokslo ir technologijų atžvilgiu. Jie apima kelias pagrindines potemes: bendrąjį nusistatymą mokslo ir technologijų atžvilgiu; domėjimąsi technologijomis ir technologinį raštingumą (technologinį įsitraukimą), šiuo metu sparčiai plėtojamų naujų technologijų, tokių kaip robotai, dirbtinis intelektas, genų inžinerija ir pan. priimtinumą visuomenei, technologijų sektoriaus plėtojimo normas, pasitikėjimą sektoriaus veikėjais ir požiūrį į šios srities valdyseną. Šis temų blokas svarbus keliais atžvilgiais: pirma, jis leis segmentuoti visuomenę pagal nuostatas technologijų atžvilgiu ir technologinio įsitraukimo lygį; antra, leis matuoti konkrečių technologijų, kurios šiuo metu vystomos Lietuvoje ar kurias planuojama vystyti artimiausiu metu, priimtinumą visuomenei; trečia, jis leis įvertinti, ar ir kokias moralines dilemas mūsų visuomenei kelia technologinė pažanga ir pasitikėjimą šio sektoriaus veikėjais.

Šiame teminiame bloke stengiamasi nedubliuoti kitose susijusiose temose – rizikų vertinimo bei informacinio vartojimo – padengtų kintamųjų, tačiau juose esantys susiję kintamieji prasmingai papildys šį klausimų bloką.

Pagrindiniai tyrėjai

Jūratė Kavaliauskaitė, Vilniaus universitetas

Rūta Žiliukaitė

Ainė Ramonaitė

Konsultantai:

Aistė Balžekienė, Kauno technologijos universitetas

Konceptas	Indikatorius	Kartojamumas
Bendras nusistatymas mokslo ir technologijų atžvilgiu	Mokslo ir technologijų poveikio gyvenimui vertinimas Sutikimas su teiginiais: Mokslas ir technologijos daro mūsų gyvenimą lengvesnį ir patogesnį Mokslas ir technologijos suteiks dar daugiau galimybių ateities kartoms Mokslo ir technologijų žinios apie pasaulį yra tiksliausios ir patikimiausios Mokslas ir technologijos pajėgūs pasiūlyti bet kokios problemos sprendimą Mokslas ir technologijos žmonėms padarė daugiau žalos nei gero Gyvenimo patirtimi, tikėjimu, jausmais, pasitikiu labiau nei mokslo ir technologijų žiniomis Mokslas ir technologijos kuria dirbtinį ir žmogui nenatūralų gyvenimo būdą (pvz., robotai, sintetinis maistas, genų inžinerija ir kt.) Man kelia nerimą tai, kur veda dabartinė mokslo ir technologijų plėtra	Kasmet

Technologinis įsitraukimas	Sutikimas su teiginiais: Šiuolaikinės technologijos mano gyvenime labai svarbios Man patinka sekti ir išbandyti technologines naujoves Aš gerai išmanau šiuolaikines technologijas Šiuolaikinės technologijos man per sudėtingos	Kasmet
Dirbtinio intelekto naudojimas	Dirbtinio intelekto įrankių, generuojančio turinį naudojimo dažnumas	Kasmet
Technologijų priimtumas	Įvairių technologijų priimtumo vertinimas: <ul style="list-style-type: none"> - Autonominiai (bepiločiai) automobiliai ir kitas transportas - Kariniai dronai ir kita autonomiškai veikianti ginkluotė - Dirbtinis intelektas, vertinantis žmonių tinkamumą darbui - Robotai, pakeičiantys žmones gamybos sektoriuje - Robotai socialinių paslaugų, slaugos sektoriuje - Vaizdo stebėjimo sistemos viešose vietose - Veido atpažinimo sistemos viešose vietose - Atominė energetika (pvz., atominės elektrinės) - Saulės energetika (pvz., saulės baterijų parkai) - Vėjo energetika (pvz., vėjo jėgainės) - Iškastinio kuro (anglies, naftos) energetika - Genetiškai modifikuotas maistas - Žmogaus genų modifikavimas gydymo ir ligų prevencijos tikslais - Žmogaus nervų sistemą stimuliuojantys prietaisai (pvz., smegenų implantai) - Naujos vakcinos nuo užkrečiamų ligų 	Kasmet
Technologijų plėtojimo normos	Sutikimas su teiginiais: Neturi būti ribų, ką mokslo ir technologijų srityje leidžiama tyrinėti ir kurti, o ko - ne. Mokslininkams turi būti leidžiama eksperimentuoti su gyvūnais, jei tai padeda spręsti žmonių sveikatos problemas. Kai kada galima pateisinti žmogaus teisių ir moralės principų pažeidimus, jei be jų neįmanomi nauji mokslo ir technologijų atradimai.	Kas 4 metus

Klausimų formuluotės

Pritaikant mokslo žinias, šiuo metu Lietuvoje ir pasaulyje kuriamos ir vystomos įvairios naujos technologijos, pritaikomos įvairiose srityse – nuo kasdienio gyvenimo, darbo, sveikatos apsaugos iki maisto, energetikos, transporto ir kosmoso. Norime paklausti jūsų nuomonės apie mokslo ir technologijų plėtrą bendrai ir užduoti keletą klausimų apie konkrečias technologijas.

Bendrai vertinant, mokslo ir technologijų poveikis mūsų gyvenimui, jūsų nuomone, yra...

- Labai teigiamas
- Greičiau teigiamas
- Nei teigiamas, nei neigiamas
- Greičiau neigiamas
- Labai neigiamas
- Nežinau

Yra įvairių nuomonių apie mokslo ir technologijų plėtrą. Prašome pasakyti, kiek jūs sutinkate ar nesutinkate su šiais teiginiais apie mokslą ir technologijas

	Visiškai sutinku	Greičiau sutinku	Iš dalies sutinku, iš dalies ne	Greičiau nesutinku	Visiškai nesutinku	Nežinau
Mokslas ir technologijos daro mūsų gyvenimą lengvesnį ir patogesnį	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mokslas ir technologijos suteiks dar daugiau galimybių ateities kartoms	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mokslo ir technologijų žinios apie pasaulį yra tiksliausios ir patikimiausios	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mokslas ir technologijos žmonėms padarė daugiau žalos nei gero	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gyvenimo patirtimi, tikėjimu, jausmais, pasitikiu labiau nei mokslo ir technologijų žiniomis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Man kelia nerimą tai, kur veda dabartinė mokslo ir technologijų plėtra	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Žmonės skiriasi pagal susidomėjimą ir gebėjimus naudotis skaitmeninėmis, išmaniosiomis ir kitomis šiuolaikinėmis technologijomis. Galvodama(s) apie save, atsakykite, kiek jūs sutinkate ar nesutinkate su šiais teiginiais.

	Visiškai sutinku	Greičiau sutinku	Iš dalies sutinku, iš dalies ne	Greičiau nesutinku	Visiškai nesutinku	Nežinau
Šiuolaikinės technologijos mano gyvenime labai svarbios	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Man patinka sekti ir išbandyti technologines naujoves	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aš gerai išmanau šiuolaikines technologijas	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kaip dažnai per paskutinius 12 mėn. jūs naudojotės turinį (tekstą, vaizdus, garsus) generuojančiais dirbtinio intelekto įrankiais, tokiais kaip Chat GPT?

- Kasdien
- Kartą ar kelis kartus per savaitę

- Kartą ar kelis kartus per mėnesį
- Rečiau nei kartą per mėnesį
- Niekada
- Nežinau

Bendrai vertinat, kiek jums priimtinas ar nepriimtinas šių technologijų vystymas ir naudojimas mūsų kasdiniame gyvenime?

	Visiškai priimtina	Greičiau priimtina	Nei taip, nei ne	Greičiau nepriimtina	Visiškai nepriimtina	Nežinau	Tokios technologijos nežinau
Autonominiai (bepiločiai) automobiliai ir kitas transportas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kariniai dronai ir kita autonomiškai veikianti ginkluotė	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dirbtinis intelektas, vertinantis žmonių tinkamumą darbui	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Robotai, pakeičiantys žmones gamybos sektoriuje	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Robotai socialinių paslaugų, slaugos sektoriuje	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vaizdo stebėjimo sistemos viešose vietose	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Veido atpažinimo sistemos viešose vietose	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

O kiek priimtinas ar nepriimtinas šių technologijų vystymas ir naudojimas energetikos srityje?

	Visiškai priimtina	Greičiau priimtina	Nei taip, nei ne	Greičiau nepriimtina	Visiškai nepriimtina	Nežinau	Tokios technologijos nežinau
Atominė energetika (pvz., atominės elektrinės)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Saulės energetika (pvz., saulės baterijų parkai)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vėjo energetika (pvz., vėjo jėgainės)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iškastinio kuro (anglies, naftos) energetika	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

O kiek priimtinas ar nepriimtinas šių technologijų vystymas ir naudojimas kalbant apie mitybą ir sveikatą?

Genetiškai modifikuotas maistas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
---------------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Žmogaus genų modifikavimas gydymo ir ligų prevencijos tikslais	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Žmogaus nervų sistemą stimuliuojantys prietaisai (pvz., smegenų implantai)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Naujos vakcinos nuo užkrečiamų ligų	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Toliau pateiksime keletą teiginių apie dilemas mokslo ir technologijų srityje. Pasakykite, kiek jūs sutinkate ar nesutinkate su šiais teiginiais.

	Visiškai sutinku	Greičiau sutinku	Iš dalies sutinku, iš dalies ne	Greičiau nesutinku	Visiškai nesutinku	Nežinau
Neturi būti ribų, ką mokslo ir technologijų srityje leidžiama tyrinėti ir kurti, o ko - ne.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mokslininkams turi būti leidžiama eksperimentuoti su gyvūnais, jei tai padeda spręsti žmonių sveikatos problemas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kai kada galima pateisinti žmogaus teisių ir moralės principų pažeidimus, jei be jų neįmanomi nauji mokslo ir technologijų atradimai	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Literatūra:

Kang, K. et al. (2023). "Optimism and pessimism toward science: A new way to look at the public's evaluations of science and technology discoveries and recommendations." *Politics and the Life Sciences*, 1-20.

O'Shaughnessy, M. R. et al. (2023) "What governs attitudes toward artificial intelligence adoption and governance?". *Science and Public Policy*, 50(2): 161–176.

Special Eurobarometer SP532 : The digital decade, 2023: https://data.europa.eu/data/datasets/s2959_99_1_sp532_eng?locale=en

Special Eurobarometer 401: Responsible Research and Innovation (RRI), Science and Technology, 2014: https://data.europa.eu/data/datasets/s1096_79_2_401?locale=en

4.10. J. Kūrybiškumas ir darbo vertybės

Kūrybiškumas, suprantamas kaip gebėjimas generuoti originalias ir vertingas idėjas. Įsitraukimui į kūrybinę veiklą reikalinga kūrybinė savimonė, kuri apima dvi dimensijas: asmens kūrybinį tapatumą ir kūrybinį saviveiksmingumą (Karwowski, Lebeda, 2017). Šiame tyrime naudojama trumpoji

kūrybiškumo skalė (angl. *Short Scale of Creative Self, SSCS*), apimanti abi šias dimensijas (Karwowski, 2012, 2014, 2016).

Darbo vertybės, apibrėžiamos kaip su profesine veikla ar darbo aplinka siejami siektini tikslai, prioritetų vertinimo standartai ir rezultatai, kurių tikimasi pasiekti dirbant (Cherrington 1980; Dose 1997). Jos atspindi asmens tikslus ir poreikius plačiąja prasme, o taip pat – preferencijas, susijusias su atliekamo darbo pobūdžiu ir aplinka, bei lūkesčius dėl atlygio. LIST bus taikoma šiam tyrimui adaptuota, sutrumpinta Naujosios darbo vertybių skalės (angl. *New Work Values Scale, NWVS*), apimančios platų išorinių, vidinių, simbolinių, socialinės įtraukties ir tvarumo vertybių spektrą (Stiglbauer ir kt., 2022), versija. Ji apjungia skirtingas darbo vertybių teorijų prieigas: pamatinių darbo vertybių teoriją (Avallone ir kt., 2010; Consiglio ir kt., 2017; Albrecht ir kt., 2020), pamatinę darbo orientacijų koncepciją (Wrzesniewski ir kt., 1997; Höge, 2011; Willner ir kt., 2020) ir savideterminacijos teoriją (van den Broeck ir kt., 2016; Deci ir kt., 2017; Vansteenkiste ir kt., 2007). Sudaryta 13 kintamųjų darbo vertybių skalė matuoja tris darbo motyvacijos dimensijas: bazinius dirbančiojo poreikius, individualius motyvuojančius veiksnius (susijusius tiek su vidine, tiek su išorine vertybine orientacija) ir orientaciją į tvarų organizacijos vystymąsi.

Darbo vertybių duomenis papildys rekrūtavimo klausimyne pateikiami klausimai apie darbo svarbą ir pasitenkinimą darbu.

Pagrindiniai tyrėjai

Dr. Aida Savicka

Dr. Rūta Žiliukaitė

Konceptas	Indikatorius	Kartojamumas
Kūrybinis tapatumas	Tapatinimasis su teiginiais apibūdinančiais kūrybišką žmogų: Laiko save kūrybišku žmogumi Svarbu būti kūrybišku Kūrybiškumas svarbi asmenybės dalis Kūrybiškumas yra svarbus savivokai Išradingumas svarbus savivokai	Kasmet
Kūrybinis saviveiksmingumas	Savo gebėjimų vertinimas: Originalių sprendimų suradimo Dorojimosi su sudėtingomis situacijomis Vaizduotės ir išradingumo Sudėtingų problemų sprendimo Kūrybiško mąstymo reikalaujančių problemų sprendimo Pasitikėjimas kūrybiniais gebėjimais	Kasmet
Darbo svarba	Kiek gyvenime jums svarbūs šie dalykai? Darbas	Rekrūtavimo klausimynas

Pasitenkinimas darbu	Apskritai kalbant, kiek Jūs savo gyvenime jaučiatės patenkinta/-as šiomis sritimis? Darbu	Rekrūtavimo klausimynas, kasmet
Baziniai dirbančiojo poreikiai	Darbo vietos saugumo svarba Galimybė prisidėti savo idėjomis Darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą	Kasmet
Individualūs darbe motyvuojantys veiksniai	Atlyginimas Karjeros galimybės Galimybė tobulėti Nauji iššūkiai Darbo organizavimo savarankiškumas Noras daryti kažką gera kitiems Draugystės ryšiai darbe	Kasmet
Orientacija į tvarų organizacijos vystymąsi	Organizacijos inovatyvumas Vienodas atlyginimas už tą patį darbą Darbo vietų pritaikymas darbuotojams su skirtingais poreikiais	Kasmet

Žemiau pateikiame trumpus žmonių apibūdinimus. Prašome nurodyti, kiek kiekvienas iš šių teiginių apibūdina jus.

	Tikrai taip	Greičiau taip	Nei taip/nei ne	Greičiau ne	Tikrai ne	Nežinau
Man gerai sekasi pasiūlyti originalius problemų sprendimus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Daug kartų įsitikinau, kad galiu susidoroti su sudėtingomis situacijomis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Manau, kad esu kūrybiškas žmogus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mano kūrybiškumas yra svarbus tam, kas esu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aš žinau, kad galiu gerai spręsti net sudėtingas problemas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pasitikiu savo kūrybiniais gebėjimais	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mano vaizduotė ir išradingumas išskiria mane iš mano draugų	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Man svarbu būti kūrybišku žmogumi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Esu tikras/-a, kad galiu spręsti problemas, reikalaujančios kūrybiško mąstymo	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kūrybiškumas yra svarbi mano asmenybės dalis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Išradingumas yra savybė, kuri man svarbi	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Žmonės darbe vertina skirtingus dalykus. Pasakykite apie kiekvieną iš šių teiginių, kiek Jūs su juo sutinkate ar nesutinkate?

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku	Nežinau
Man labai patiktų dirbti inovatyvioje įmonėje.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Svarbu, kad įmonėje už tą patį darbą visiems būtų atlyginama vienodai.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Įmonės turėtų investuoti į darbo vietų pritaikymą darbuotojams su skirtingais poreikiais.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Man labai svarbus darbo vietos saugumas.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Geroje įmonėje darbuotojams turėtų būti sudaryta galimybė prisidėti savo idėjomis.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Man labai svarbi darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Darbe mane labiausiai motyvuoja didelis atlyginimas.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mane motyvuoja galimybė kilti karjeros laiptais.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Darbe svarbu tobulėti ir mokytis naujų dalykų.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Man labai patinka darbas, kai nuolat susiduriu su naujais iššūkiais.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Darbe svarbu turėti galimybę savarankiškai nuspręsti, kada kokias užduotis atlikti.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Savo darbu noriu daryti kažką gero kitiems.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Darbe svarbu turėti draugų.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Literatūra:

Karwowski, M. (2012). Did curiosity kill the cat? Relationship between trait curiosity, creative self-efficacy and creative personal identity. *Europe's Journal of Psychology*, 8, 1–12.

Karwowski, M. (2014). Creative mindset: measurement, correlates, consequences. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 8, 62–70.

- Karwowski, M. (2016). Dynamic of the creative self-concept: Changes and reciprocal relations between creative self-efficacy and creative personal identity. *Creativity Research Journal*, 28, 99–104.
- Karwowski, M., Lebuda, I. (2017). Creative Self-Concept: A surface characteristic of creative personality. In: G. Feist, R. Reiter-Palmon, J. C. Kaufman (eds.), *Cambridge handbook of creativity and personality* (p. 84–102). New York: Cambridge University Press.
- Albrecht, S., Marty, A., Brandon-Jones, N. J. (2020). Measuring values at work: Extending existing frameworks to the context of work. *Journal of Career Assessment*, 28(4), 531–550.
- Avallone, F., Farnese, M. L., Pepe, S., Vecchione, M. (2010). The Work Values Questionnaire (WVQ): Revisiting Schwartz's Portrait Values Questionnaire (PVQ) for work contexts. *Bollettino di Psicologia Applicata*, 261–262, 59–76.
- Cherrington, D. J. (1980). *The Work Ethic: Working Values and Values that Work*. New York: Amacom.
- Consiglio, C., Cenciotti, R., Borgogni, L., Alessandri, G., Schwartz, S. H. (2017). The WVal: A New Measure of Work Values. *Journal of Career Assessment*, 25(3), 405–422.
- Deci, E. L., Olafsen, A. H., Ryan, R. M. (2017). Self-Determination Theory in Work Organizations: The State of a Science. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 4, 19–43.
- Dose, J. (1997). Work values: an integrative framework and illustrative application to organizational socialization. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 70, 219–241.
- Höge, T. (2011). Perceived Flexibility Requirements at Work and the Entreplooyee-Work-Orientation: Concept and Measurement. *Journal Psychologie des Alltagshandelns / Psychology of Everyday Activity*, 4(1), 3–21.
- Stiglbauer, B., Penz, M., Batinic, B. (2022). Work values across generations: Development of the New Work Values Scale (NWVS) and examination of generational differences. *Frontiers in Psychology*, 13, 1028072.
- van den Broeck, A., Ferris, D. L., Chang, C. H., Rosen, C. C. (2016). A Review of Self-Determination Theory's Basic Psychological Needs at Work. *Journal of Management*, 42(5), 1195–1229.
- Vansteenkiste, M., Neyrinck, B., Niemiec, C. P., Soenens, B., De Witte, H., Van den Broeck, A. (2007). On the relations among work value orientations, psychological need satisfaction and job outcomes: A self-determination theory approach. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 80(2), 251–277.
- Willner, T., Lipshits-Braziler, Y., Gati, I. (2020). Construction and Initial Validation of the Work Orientation Questionnaire. *Journal of Career Assessment*, 28(1), 109–127.
- Wrzesniewski, A., McCauley, C., Rozin, P., Schwartz, B. (1997). Jobs, Careers, and Callings: People's Relations to Their Work. *Journal of Research in Personality*, 31(1), 21–33.

4.11. K. Socialiniai demografiniai ir socialinės stratifikacijos rodikliai

Šios temos klausimai skirti fiksuoti respondentų demografines ir socialines- ekonomines charakteristikas, o taip pat jų poziciją socialinės stratifikacijos sistemoje. Socio-demografiniai ir socio-ekonominiai indikatoriai būtini siekiant identifikuoti atskirų visuomenės grupių nuostatų, elgesio variantiškumą. Tyrime įtraukiamas įprastai sociologiniuose tyrimuose naudojamas šio pobūdžio rodiklių blokas. Tačiau LIST metodologija žengia toliau ir siekia atsižvelgti į socialinės klasės kategoriją. Daroma teorinė prielaida, kad socialinė klasė yra visuomenę struktūruojanti jėga bei sąlygoja specifinę skirtingų socialinių klasių pasaulėžiūrą ir socialinę elgseną. Tai apspręsta skirtingų kultūrinių, ekonominių ir socialinių resursų, kuriais disponuoja socialinės klasės.

Socialinė klasė operacionalizuojama remiantis kultūrine klasės samprata (Bourdieu 1984), kuri yra platesnė nei struktūrinė, matuojama per individų profesines pozicijas. Įtraukti rodikliai, kurie suteikia galimybę matuoti atskirus kultūrinio kapitalo komponentus (institucionalizuotą, įkūnytą, objektyvuotą), todėl klausimyne didelis dėmesys skiriamas individų gyvenimo stiliaus, kultūrinio vartojimo, laisvalaikio rodikliams. Ekonominį kapitalą matuojantys rodikliai įtraukti į socio-ekonominių klausimų bloką. Naudojama ir gyventojų savęs priskyrimo socialiniam sluoksniui skalė, artimiausios aplinkos priskyrimo sluoksniui skalė ir lūkesčių dėl socialinio mobilumo skalė.

Pagrindiniai tyrėjai

Aušra Maslauskaitė

Ainė Ramonaitė

Rūta Žiliukaitė

Vaidas Morkevičius

Adelė Vaiginytė

Konsultantai

Monika Verbalytė

Rūta Daktariūnaitė

Aida Savicka

Konceptas	Indikatorius	Kartojamumas
Amžius	Gimimo metai ir mėnuo	Rekrūtavimo klausimynas Pirminis klausimynas
Lytis		Rekrūtavimo klausimynas
Gimimo vieta	Ar gimė Lietuvoje	Pirminis klausimynas
Dabartinė jūsų gyvenamoji vieta	Savivaldybė, ne miesto savivaldybėse patikslinantis klausimas apie konkrečią į vietovę	Pirminis klausimynas Kasmet atnaujinama
Išsimokslinimas	Aukščiausias įgytas išsimokslinimas	Rekrūtavimo klausimynas Kasmet atnaujinama
Užsiėmimas	Pagrindinis užsiėmimas	Rekrūtavimo klausimynas

	Dabartinio/paskutinio darbo pobūdis	Pagrindinis užsiėmimas atnaujinamas kiekvienoje bangoje
Ilgalaikė bedarbystė	Bedarbystės trukmė per paskutinius 10 metų	Pirminis klausimynas
Santuokinis statusas	Ar turi sutuoktinę(ji)/ partnerę(ji) Oficialus santuokinis statusas	Pirminis klausimynas Kasmet atnaujinama
Sutuoktinio(ės)/partnerio(ės) išsimokslinimas	Aukščiausias sutuoktinio(ės)/partnerio(ės) įgytas išsimokslinimas	Pirminis klausimynas
Sutuoktinio(ės)/partnerio(ės) užimtumas	Pagrindinis užsiėmimas Dabartinio/paskutinio darbo pobūdis	Pirminis klausimynas
Namų ūkio sudėtis	Žmonių, nuolatos gyvenančių respondento(ės) namų ūkyje, skaičius	Pirminis klausimynas Kasmet atnaujinama
Tautybė	Respondento tautybė Sutuoktinio/partnerio tautybė	Pirminis klausimynas Respondento tautybė kasmet atnaujinama
Religingumas	Išpažįstamas tikėjimas Dalyvavimo religinėse apeigose dažnumas	Pirminis klausimynas Kasmet atnaujinama
Savęs priskyrimas socialiniam sluoksniui	Kuriam socialiniam sluoksniui save priskiria Kuriam socialiniam sluoksniui priskiria artimiausius draugus ar žmones, su kuriais dažniausiai bendrauja	Pirminis klausimynas Kasmet atnaujinama
Socialinio mobilumo lūkesčiai	Kuriam sluoksniui norėtų priklausyti	Pirminis klausimynas Kasmet atnaujinama
Socialinis mobilumas	Kuriam socialiniam sluoksniui priskiria savo tėvus Tėvo ir motinos aukščiausias pasiektas išsimokslinimo lygis	Pirminis klausimynas
Kultūrinis kapitalas	Kiek knygų perskaitė per praėjusius 12 mėnesių (įskaitant elektronines ir audio knygų klausimą) Kiek knygų yra namuose Kiek knygų buvo respondento/-ės tėvų namuose, kai jis/ji buvo 12 metų	Pirminis klausimynas Kasmet atnaujinamas knygų, perskaitytų per 12 mėnesių skaičius
Gyvenimo užsienyje patirtis	Gyvenimas užsienyje nepertraukiamai 6 mėnesius ar ilgesniu laikotarpiu Gyvenimo užsienyje trukmė	Pirminis klausimynas Kasmet atnaujinama (atnaujinimo klausimyne teiraujamasi apie nepertraukiamą gyvenimą užsienyje 3 mėnesius ir ilgiau)
Giminės užsienyje	Šeimos nariai ar artimi giminaičiai, gyvenantys užsienyje	Pirminis klausimynas Kasmet atnaujinama
Gyvenimo stilius/laisvalaikis	Laisvalaikio veiklos Kur atostogavo per pastaruosius 12 mėnesių	Pirminis klausimynas Kasmet atnaujinama

	Kur leido atostogas Lietuvoje	
Ekonominis kapitalas	Asmens mėnesio pajamos Pajamų tipai Saugumas dėl pajamų Vidutinės šeimos ūkio pajamos Finansinė padėtis Namų ūkio apsirūpinimas maistu iš ūkinės veiklos	Pirminis klausimynas Kasmet atnaujinama

Klausimų formuluotės

Kada Jūs gimėte?

(įrašykite gimimo metus ir mėnesį) ..... metų ..... mėn.

Jūsų lytis :

- Vyras
- Moteris

Ar Jūs gimėte Lietuvoje?

- Taip
- Ne

Kokia jūsų dabartinė gyvenamoji vieta?

Suprogramuoti taip, kad galėtų pasirinkti savivaldybę, o ne miesto savivaldybėse būtų patikslinantis klausimas apie konkrečią vietovę

Pasakykite, kokį aukščiausią išsimokslinimą jūs įgijote. Ar jūs baigėte?...

- Pradinę mokyklą
- Pagrindinę mokyklą (devynmetę, aštuonmetę, septynmetę)
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo nebaigus pagrindinės mokyklos ir įgijo tik profesiją arba gavo pagrindinio mokslo pažymėjimą ir įgijo profesiją
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo baigus pagrindinę mokyklą ir įgijo profesiją, bet negavo vidurinio mokslo atestato
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo baigus pagrindinę mokyklą ir kartu su profesija gavo vidurinio mokslo atestatą
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo baigus vidurinę mokyklą ir įgijo profesiją
- Vidurinę mokyklą (gimnaziją), bet neįgijo profesijos
- Specialiąją vidurinę (technikumą) iki 1991 m.
- Aukštesniąją mokyklą
- Kolegiją
- Universitetą, akademiją (bakalauro, magistratūros, rezidentūros studijas, o taip pat institutą iki 1990 m.)
- Doktorantūrą
- Nėra įgijęs jokio formalaus išsilavinimo

Ar jūs šiuo metu dirbate apmokamą darbą? Kuris iš pateiktų variantų geriausiai apibūdina dabartinę jūsų situaciją (yra pagrindinis jūsų užsiėmimas)?

- Samdomas darbuotojas (-a), net jei šiuo metu esate (motinystės/tėvystės) atostogose net jei ar laikinai nedirbate dėl ligos)
- Pats sau darbdavys (-ė), laisvai samdomas darbuotojas
- Bedarbis (-ė)
- Moksleivis (-ė), studentas (-ė) – pagrindinis užsiėmimas yra mokymasis (nedirbate)
- Pensininkas (-ė) – šiuo metu niekur nedirbate
- Šauktinis kariuomenėje
- Esate motinystės/tėvystės, vaiko priežiūros atostogose
- Namų šeimininkas (-ė), prižiūrite vaikus ar kitus asmenis
- Nedirbate, nes sergate ilgalaikę (lėtinę) ligą arba turite negalią
- Kita (*Jrašykite, jei netinka nė vienas iš pateiktų*)

Ar jūs kada nors dirbote apmokamą darbą ne trumpiau nei 6 mėnesius (nepertraukiamai)?

- Taip → eiti į kitą klausimą
- Ne → praleisti toliau einantį klausimą

Kalbant apie dabartinį/paskutinį savo darbą, kuris iš šių apibūdinimų geriausiai nusako jūsų pagrindinio darbo pobūdį?

○	Aukštos kvalifikacijos specialistas <i>Pavyzdžiui:</i> gydytojas, mokytojas, inžinierius, menininkas, finansininkas ir t.t.
○	Aukšto lygmens pareigūnas ar vadovas, stambaus verslo savininkas <i>Pavyzdžiui:</i> bankininkas, įmonės direktorius, aukšto lygmens valstybės tarnautojas, profesinės organizacijos vadovas ir t.t.
○	Biuro ar administracijos darbuotojas <i>Pavyzdžiui:</i> sekretorė, administratorius, įstaigos ar įmonės tarnautojas, buhalteris
○	Prekybos sektoriaus darbuotojas <i>Pavyzdžiui:</i> pardavėjas, prekių sandėlio darbuotojas
○	Paslaugų sektoriaus darbuotojas <i>Pavyzdžiui:</i> kirpėjas, gydytojo padėjėjas, medicinos sesuo
○	Smulkaus ar vidutinio verslo savininkas <i>Pavyzdžiui:</i> parduotuvės savininkas, restorano savininkas, nedidelės statybų įmonės savininkas.
○	Meistras, darbininkų grupės (brigados) vadovas
○	Kvalifikuotas darbininkas <i>Pavyzdžiui:</i> mechanikas, spaustuvininkas, šaltkalvis, elektrikas, autobuso vairuotojas, stalius, skardininkas, kepėjas
○	Pusiau kvalifikuotas ar nekvalifikuotas darbininkas <i>Pavyzdžiui:</i> surinkėjas, mašinų operatorius, krovikas (nešikas), valytojas, nekvalifikuotas gamyklos darbininkas
○	Žemės ūkio darbininkas <i>Pavyzdžiui:</i> ūkio darbininkas, traktoriaus vairuotojas, žvejys
○	Ūkininkas
○	Kita (prašome nurodyti) (<i>Jrašyti</i>)

Jei per pastaruosius 10 metų kuriuo nors metu buvote bedarbiu, kiek laiko jums teko būti bedarbiu?

- Įrašyti apytikslį metų ar mėnesių skaičių: _____ metų, _____ mėnesių
- Neteko būti bedarbiu/e
- Neprisimenu

Ar šiuo metu jūs turite sutuoktinį (-ę)/ partnerį (-ę), su kuriuo / kuria gyvenate kartu?

- Taip
- Ne

Koks jūsų oficialus santuokinis statusas?

- Vedęs/ištekėjusi
- Gyvenu skyriumi nuo sutuoktinio/sutuoktinės teismo sprendimu (įteisinta separacija)
- Išsiskyręs(-usi), ištuoka įregistruota
- Našlys(-ė)
- Nevedęs/netekėjusi

Klausti tik tų, kurie į klausimą "Ar šiuo metu jūs turite sutuoktinį (-ę)/ partnerį (-ę), su kuriuo / kuria gyvenate kartu?" atsakė „Taip“.

Kokį aukščiausią išsimokslinimo lygį baigė Jūsų sutuoktinis(ė)/partneris(ė)?

- Pradinę mokyklą
- Pagrindinę mokyklą (devynmetę, aštuonmetę, septynmetę)
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo nebaigus pagrindinės mokyklos ir įgijo tik profesiją arba gavo pagrindinio mokslo pažymėjimą ir įgijo profesiją
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo baigus pagrindinę mokyklą ir įgijo profesiją, bet negavo vidurinio mokslo atestato
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo baigus pagrindinę mokyklą ir kartu su profesija gavo vidurinio mokslo atestatą
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo baigus vidurinę mokyklą ir įgijo profesiją
- Vidurinę mokyklą (gimnaziją), bet neįgijo profesijos
- Specialiąją vidurinę (technikumą) iki 1991 m.
- Aukštesniąją mokyklą
- Kolegiją
- Universitetą, akademiją (bakalauro, magistratūros, rezidentūros studijas, o taip pat institutą iki 1990 m.)
- Doktorantūrą

Ar jūsų sutuoktinis(-ė)/partneris(-ė) šiuo metu dirba apmokamą darbą? Kuris iš pateiktų variantų geriausiai apibūdina dabartinę jo/jos situaciją (yra pagrindinis užsiėmimas)?

- Samdomas darbuotojas (-a)
- Pats sau darbdavys (-ė)
- Bedarbis (-ė)
- Moksleivis (-ė), studentas (-ė) – pagrindinis užsiėmimas yra mokymasis (nedirbu)
- Pensininkas (-ė) – šiuo metu niekur nedirbu
- Namų šeimininkas (-ė), prižiūriu vaikus ar kitus asmenis
- Sergu ilgalaikę (lėtinę) ligą arba esu neįgalus (-i) (niekur nedirbu)
- Kita (jei netinka nė vienas iš pateiktų)

Kalbant apie dabartinį/paskutinį jūsų sutuoktinio(-ės)/partnerio(-ės) darbą, kuris apibūdinimas šioje kortelėje geriausiai nusako jo/jos pagrindinio darbo pobūdį?

○	Aukšto lygmens pareigūnas ar vadovas, stambus verslininkas <i>Pavyzdžiui:</i> bankininkas, įmonės direktorius, aukšto lygmens valstybės tarnautojas, profesinės organizacijos vadovas ir t.t.
○	Aukštos kvalifikacijos specialistas <i>Pavyzdžiui:</i> gydytojas, mokytojas, inžinierius, menininkas, finansininkas ir t.t.
○	Biuro ar administracijos darbuotojas <i>Pavyzdžiui:</i> sekretorė, administratorius, įstaigos ar įmonės tarnautojas, buhalteris
○	Prekybos sektoriaus darbuotojas <i>Pavyzdžiui:</i> pardavėjas, prekių sandėlio darbuotojas
○	Paslaugų sektoriaus darbuotojas <i>Pavyzdžiui:</i> kirpėjas, gydytojo padėjėjas, medicinos sesuo
○	Smulkaus ar vidutinio verslo savininkas <i>Pavyzdžiui:</i> parduotuvės savininkas, restorano savininkas, nedidelės statybų įmonės savininkas.
○	Meistras, darbininkų grupės (brigados) vadovas
○	Kvalifikuotas darbininkas <i>Pavyzdžiui:</i> mechanikas, spaustuvininkas, šaltkalvis, elektrikas, autobuso vairuotojas, stalius, skardininkas, kepėjas
○	Pusiau kvalifikuotas ar nekvalifikuotas darbininkas <i>Pavyzdžiui:</i> surinkėjas, mašinų operatorius, krovikas (nešikas), valytojas, nekvalifikuotas gamyklos darbininkas
○	Žemės ūkio darbininkas <i>Pavyzdžiui:</i> ūkio darbininkas, traktoriaus vairuotojas, žvejys
○	Smulkus ar vidutinis ūkininkas
○	Kita (prašome nurodyti) JRAŠYTI RESPONDENTO ATSAKYMĄ

KLAUSTI VISŲ

Kiek žmonių nuolatos GYVENA JŪSŲ NAMŲ ŪKYJE įskaitant jus patį/pačią ir vaikus?

Namų ūkis – atskirai gyvenantis vienas asmuo arba grupė viename būste gyvenančių asmenų, kurie dalijasi išlaidas ir bendrai apsirūpina gyventi būtinais dalykais (pvz., maistu). Keleto asmenų namų ūkių gyventojai gali būti susiję arba nesusiję santuokos, kraujo, giminystės ryšiais.

Suaugusiųjų, t. y. 18 metų ir vyresnių: _____ žmonių skaičius

Vaikų nuo 7 iki 17 metų (imtinai): _____ žmonių skaičius

Vaikų iki 6 metų: _____ žmonių skaičius

Kiek tai sudaro žmonių iš viso? _____ žmonių skaičius

- *Tai ne privatus namų ūkis*

Kokios buvo vidutinės asmeninės jūsų pajamos per mėnesį „į rankas“ per pastaruosius 12 mėnesių? (Irašykite sumą eurais)

- Mažiau nei 350 eurų
- 351 – 450 eurų
- 451-550 eurų
- 550 – 625 eurų
- 626 – 725 eurų
- 726 – 900 eurų
- 901 – 1000 eurų
- 1001 – 1250 eurų
- 1251 – 1700 eurų
- Virš 1700 eurų

Šiame sąraše nurodyti skirtingi pajamų tipai. Prašome pasakyti, kokio pobūdžio pajamas jūs asmeniškai gavote per pastaruosius 12 mėnesių? (Galimi keli atsakymai)

- Per paskutinius 12 mėnesių neturėjote jokių pajamų
- Pajamos iš pagrindinio darbo ar verslo
- Pajamos iš papildomo darbo ar verslo
- Senatvės pensija
- Neįgalumo pensija, tikslinė kompensacija neįgaliesiems
- Ligos išmoka
- Nedarbo socialinio draudimo išmoka
- Socialinė pašalpa
- Nėštumo / gimdymo, tėvystės ar vaiko priežiūros atostogų išmokos
- Vaiko pinigai
- Alimentai
- Kitos pajamos

Kiek jūs jaučiatės saugus (-i) dėl savo pajamų?

- Labai saugus
- Saugus
- Nei saugus, nei saugus
- Saugus
- Visiškai saugus

Ar per paskutinius 12 mėnesių Jūsų namų ūkis apsirūpinimui maistu augino daržoves, vaisius, laikė paukščius arba gyvulius?

- Taip → eiti į kitą klausimą
- Ne → praleisti toliau einantį klausimą

Kokią dalį Jūsų namų ūkio maisto poreikio patenkino Jūsų pačių užaugintas maistas?

- Labai menką dalį (ne daugiau kaip dešimtadalį)
- Iki pusės maisto poreikio
- Daugiau negu pusę maisto poreikio

- Savo užaugintu maistu pilnai arba beveik pilnai patenkiname savo maisto poreikius
- Sunku pasakyti

Kuris iš šių teiginių geriausiai apibūdina jūsų/jūsų šeimos finansinę padėtį?

- Mums neužtenka pinigų net maistui
- Mums užtenka pinigų maistui, bet labai sunku nusipirkti drabužių
- Mums užtenka pinigų maistui bei drabužiams ir mes galime šiek tiek sutaupyti, bet to neužtektų atostogų išvykoms ar stambesniam pirkiniui (pvz., televizoriui arba šaldytuvui)
- Mums yra prieinami kai kurie brangūs daiktai, tokie kaip televizorius, šaldytuvas ir kiti, bet labai brangių pirkinių mes negalime sau leisti (pvz., vasarnamio)
- Mes galime sau leisti įsigyti brangius pirkinius, pvz., nekilnojamo turto

Prašome pasakyti, ar Jūs išpažįstate kurį nors tikėjimą? Jei taip, kurį tikėjimą Jūs išpažįstate?

○ Ne – neišpažįstu jokio	○ Evangelikų reformatų
○ Katalikų	○ Judėjų
○ Stačiatikių	○ Islamą
○ Sentikių	○ Kitą tikėjimą – Kokį? (<i>Nurodyti</i>) _____
○ Evangelikų liuteronų	○ Nenoriu sakyti

Ar dažnai per paskutinius 12 mėnesių Jūs dalyvavote mišiose ar kitose išpažįstamo tikėjimo apeigose (įskaitant nuotoliu), išskyrus tokias ypatingas progas kaip vestuvės, krikštynos, laidotuvės?

○ Dažniau nei kartą per savaitę	○ Dažniau nei kartą per metus
○ Kartą per savaitę	○ Kartą per metus ar rečiau
○ 2-3 kartus per mėnesį	○ Niekada
○ Kartą per mėnesį	○ Nenoriu sakyti

Kokia jūsų tautybė? Pažymėkite pagal tai, kokios tautybės jaučiatės esąs/esanti, nepriklausomai nuo vartojamos kalbos ar tėvų tautybės. Jei jaučiatės kelių tautybių atstovu (e-), galite žymėti kelis atsakymus.

- Lietuvių
- Lenkų
- Rusų
- Baltarusių
- Ukrainiečių
- Kita (*nurodykite*): _____
- Nežinau

Klausti tik tų, kurie turi sutuoktinį/partnerį:

Kokia jūsų sutuoktinio/partnerio tautybė? (Galima žymėti kelis atsakymus)

- Lietuvis (-ė)
- Lenkas (-ė)
- Rusas (-ė)
- Baltarusis (-ė)

- Ukrainietis (-ė)
- Kita (*nurodykite*): _____
- Nežinau
- Neturiu sutuoktinio/partnerio

KLAUSTI VISŲ

Ar jūs kada nors nepertraukiamai gyvenote užsienyje 6 mėnesius ar ilgiau?

- Taip, vieną kartą -> eiti į kitą klausimą
- Taip, daugiau nei vieną kartą -> eiti į kitą klausimą
- Ne -> praleisti toliau einantį klausimą
- Neprisimenu -> praleisti toliau einantį klausimą

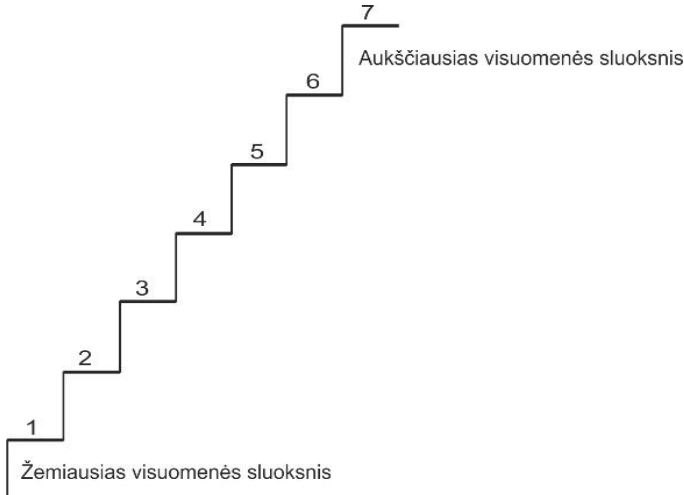
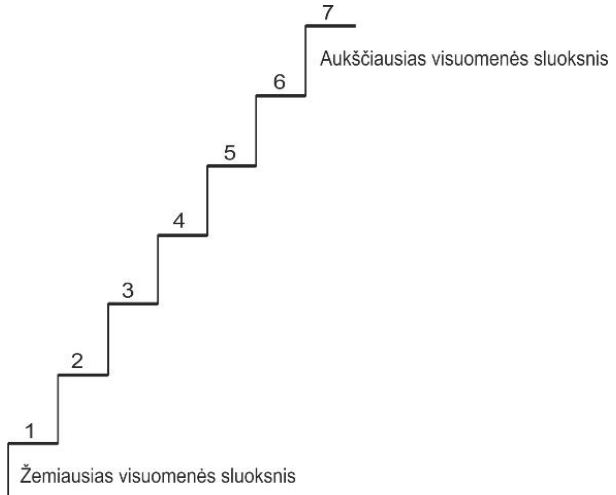
Koks ilgiausias nepertraukiamas laikotarpis, kai jūs gyvenote užsienyje?

- Iki metų
- 1-2 metus
- 3-5 metus
- Daugiau nei 5 metus

Ar jūs turite šeimos narių ar artimų giminaičių, kurie šiuo metu gyvena užsienyje?

- Taip
- Ne
- Negaliu atsakyti

Visą Lietuvos visuomenę galima suskirstyti į 7 sluoksnius priklausomai nuo turimų pajamų, ką žmonės sau gali leisti, kaip gyvena bei kiek jie yra gerbiami visuomenėje. Pasakykite, kuriam sluoksniui Jūs priskirtumėte ... ?

<p>a. ... save patį (-ią)? (<i>įrašykite laiptelio numerį</i>) _____</p>	<p>b. ... Jums artimiausius draugus ar žmones su kuriais dažniausiai bendraujate? (<i>įrašykite laiptelio numerį</i>) _____</p>
	

O kuriam sluoksniui jūs norėtumėte priklausyti? _____ (*įrašykite laiptelio numerį*)

Kaip Jūs manote, kuriam sluoksniui priklausė Jūsų tėvų šeima iki Jums sukako 15 metų?

_____ (įrašyti laiptelio numerį)

Kokį aukščiausią išsimokslinimą įgijo Jūsų motina?

- Pradinę mokyklą
- Pagrindinę mokyklą (devynmetę, aštuonmetę, septynmetę)
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo nebaigus pagrindinės mokyklos ir įgijo tik profesiją arba gavo pagrindinio mokslo pažymėjimą ir įgijo profesiją
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo baigus pagrindinę mokyklą ir įgijo profesiją, bet negavo vidurinio mokslo atestato
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo baigus pagrindinę mokyklą ir kartu su profesija gavo vidurinio mokslo atestatą
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo baigus vidurinę mokyklą ir įgijo profesiją
- Vidurinę mokyklą (gimnaziją), bet neįgijo profesijos
- Specialiąją vidurinę (technikumą) iki 1991 m.
- Aukštesniąją mokyklą
- Kolegiją
- Universitetą, akademiją (bakalauro, magistratūros, rezidentūros studijas, o taip pat institutą iki 1990 m.)
- Doktorantūrą
- Nėra įgijęs jokio formalaus išsilavinimo
- Nežinau
- Neatsakė

Kokį aukščiausią išsimokslinimą įgijo Jūsų tėvas?

- Pradinę mokyklą
- Pagrindinę mokyklą (devynmetę, aštuonmetę, septynmetę)
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo nebaigus pagrindinės mokyklos ir įgijo tik profesiją arba gavo pagrindinio mokslo pažymėjimą ir įgijo profesiją
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo baigus pagrindinę mokyklą ir įgijo profesiją, bet negavo vidurinio mokslo atestato
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo baigus pagrindinę mokyklą ir kartu su profesija gavo vidurinio mokslo atestatą
- Profesinę mokyklą, į kurią įstojo baigus vidurinę mokyklą ir įgijo profesiją
- Vidurinę mokyklą (gimnaziją), bet neįgijo profesijos
- Specialiąją vidurinę (technikumą) iki 1991 m.
- Aukštesniąją mokyklą
- Kolegiją
- Universitetą, akademiją (bakalauro, magistratūros, rezidentūros studijas, o taip pat institutą iki 1990 m.)
- Doktorantūrą
- Nėra įgijęs jokio formalaus išsilavinimo
- Nežinau
- Neatsakė

Prašome pasakyti, ar dažnai laisvalaikiu jūs užsiimate šiais dalykais? Apie kiekvieną pažymėkite, ar tai jūs darote bent kartą per savaitę, bent kartą per mėnesį, bent kartą per pusmetį, rečiau ar to niekada nedarote.

	Bent kartą per savaitę	Bent kartą per mėnesį	Bent kartą per pusmetį	Rečiau	Niekada
Skaitau knygas (įskaitant elektronines ar audio knygų klausymą)	☐	☐	☐	☐	☐
Susitinku su draugais, pažįstamais, giminėmis savo ar jų namuose	☐	☐	☐	☐	☐
Einu į kiną, sporto varžybas, populiarios muzikos koncertus	☐	☐	☐	☐	☐
Lankau teatrą, klasikinės ar šiuolaikinės rimtosios muzikos koncertus.	☐	☐	☐	☐	☐
Užsiimu sportu (klube, individualiai)	☐	☐	☐	☐	☐
Lankau muziejus, meno galerijas	☐	☐	☐	☐	☐
Užsiimu menine veikla (groju, šoku, dainuoju ir kt.)	☐	☐	☐	☐	☐
Užsiimu savanoriška veikla (organizacijose, parapijose)	☐	☐	☐	☐	☐
Valgau kavinėse, restoranuose	☐	☐	☐	☐	☐
Lankau paskaitas, kalbų kursus, užsiimu savišvieta	☐	☐	☐	☐	☐
Kuriu kultūros ir / meno kūrinius (tapau paveikslus, rašau eiles, dainas ir pan.)	☐	☐	☐	☐	☐

Kiek maždaug knygų (įskaitant ir elektronines ar audio) jūs perskaitėte (perklausėte) per praėjusius 12 mėnesių? Žurnalų, laikraščių ir vadovėlių į šį skaičių netraukite.

- Nė vienos
- Per 12 mėn. perskaitė *įrašykite knygų skaičių*: _____ knygų / knygas

Kiek knygų yra jūsų namuose? Vienoje knygų lentynoje vidutiniškai telpa 25 knygos.

- pusė knygų lentynos

-

viena

knygų lentyna

- Nė vienos – neturi knygų
- Apie 10 knygų ar mažiau (pusė lentynos)
- Maždaug 25 knygos (1 lentyna)
- Nuo 26 -100 knygų (iki 4 lentynų)
- Nuo 101 – 200 knygų (8 lentynų)
- Daugiau nei 200 knyga (daugiau nei 8 lentynos)
- Nežino

Kiek maždaug knygų buvo jūsų tėvų namuose iki jums sukako 15 metų?

- Nė vienos – neturi knygų
- Apie 10 knygų ar mažiau (pusė lentynos)
- Maždaug 25 knygos (1 lentyna)
- Nuo 26 -100 knygų (iki 4 lentynų)
- Nuo 101 – 200 knygų (8 lentynų)
- Daugiau nei 201 knyga (daugiau nei 8 lentynos)
- Nežino

Kur per pastaruosius 12 mėnesių jūs atostogavote - su šeimos nariais, giminėmis, draugais ar vienas (-a)?

- Neatostogavau (-ome)
- Atostogavau (-ome) tik Lietuvoje
- Atostogavau (-ome) ir Lietuvoje, ir užsienyje
- Atostogavau (-ome) tik užsienyje

Klausti, jei atostogavo Lietuvoje

Kur Jūs leidote atostogas Lietuvoje?

- Savo sode / sodyboje
- Nuomotoje kaimo sodyboje
- Prie jūros
- Kitame kurorte (pvz. Druskininkai, Birštonas)
- Turistiniame žygyje (plaukėte baidarėmis ir pan.)
- Visas atostogas praleidau namuose
- Kitur – Kur? (*Nurodyti*) _____

Temų aprašo autoriai

Prof. dr. Ainė Ramonaitė – Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto profesorė, Politinės elgsenos ir institucijų tyrimų katedros vedėja. Ji turi didelę nacionalinių ir tarptautinių visuomenės nuostatų tyrimų patirtį, vadovauja Lietuvos nacionalinei rinkiminei studijai, yra viena iš Piliietinės galios indekso metodologijos autorių. 2010-2016 m. buvo Valstybės pažangos tarybos, rengusios strategiją „Lietuva 2030“, narė. Jos tyrimų sritys – pilietinė visuomenė, gyventojų nuostatos ir politinė elgsena, tyrimų metodologija.

Dr. Rūta Žiliukaitė yra Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto Sociologijos ir socialinio darbo instituto docentė. Ji turi ilgametę longitudinalinių lyginamųjų tyrimų patirtį, nuo 1999 metų yra Europos vertybių tyrimo (EVT) grupės narė, nuo 2005 metų šio tyrimo nacionalinė programos vadovė, nuo 2017 iki 2022 m. vadovavo EVT generalinei asamblėjai. Taip pat ji yra viena iš ilgalaikio Lietuvos Piliietinės galios indekso metodologijos bendraautorių. Yra paskelbusi virš 10 straipsnių ir tris, kartu su bendraautoriais parengtas monografijas, kuriuose pristatomi ilgalaikių, lyginamųjų tyrimų duomenys.

Prof. dr. Aušra Maslauskaitė yra Vytauto Didžiojo universiteto profesorė, Lietuvos socialinių tyrimo instituto vyr. mokslo darbuotoja, Lietuvos sociologų draugijos viceprezidentė (iki 2014 m. – prezidentė), Lietuvos nacionalinės mokslo premijos laureatė. Ji yra Valstybės pažangos tarybos, prisidedančios prie strategijos „Lietuva 2050“ rengimo, narė. Tarp A. Maslauskaitės mokslinių tyrinėjimų sričių – šeimos sociologija, šeimos demografija, lyčių sociologija. Mokslininkė nuolat dalyvauja tarptautinių ir nacionalinių mokslo programų projektuose, skirtuose demografiniams procesams, kartoms ir lytims, demografinės krizės grėsmei, socialiniams iššūkiams nacionaliniam saugumui ir kt.

Prof. dr. Vaidas Morkevičius yra Kauno technologijos universiteto Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto mokslo grupės „Pilietinė visuomenė ir darnus vystymasis“ profesorius. Jis taip pat nuo įkūrimo 2006 m. dirba Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų duomenų archyve (LiDA), kur šiuo metu yra atsakingas už archyvo veiklos vykdymą ir vystymą. 2008-2018 m. jis buvo Europos socialinio tyrimo nacionalinis koordinatorius Lietuvoje. Pagrindiniai moksliniai interesai: politinio diskurso analizė ir teksto analitika, parlamento balsavimų analizė, istorinė sociologija, švietimo nelygybė, apklausų metodologija ir kokybė, duomenų analitika, duomenų kuravimo standartai.

Dr. Adelė Vaiginytė – matematikos mokslų daktarė, glaudžiai bendradarbiaujanti su socialinių mokslų ekspertais. Daugiau nei 6 metus dirba technologinių ir socialinių mokslinių tyrimų srityje. Dalyvavo įgyvendinant tyrimus „Senėjanti visuomenė: kaip mes pasirenge?“ (Lietuvos socialinių tyrimų centras), „Lietuvos nacionalinė rinkiminė studija 2016“ (Vilniaus universitetas), „Pilietinio pasipriešinimo galimybės ir prielaidos Lietuvoje“ (Baltijos pažangių technologijų institutas), „Lietuvos nacionalinė rinkiminė studija 2020“ (Vilniaus universitetas).

Autoriai širdingai dėkoja mokslininkams ir institucijų specialistams, reikšmingai prisidėjusiems prie šio tyrimo klausimyno rengimo ir tobulinimo: Gintarei Januševskaitei, Monikai Verbalytei, Rūtai Daktariūnaitei, Jūratei Kavaliauskaitei, Audronei Telešienei, Aistei Balžekienei, Eglei Vileikienei, Deividui Šlekiui, Ievai Petronytei - Urbonavičienei, Antanui Kairiui, Rasai Bortkevičiūtei, Laimai Nevinskaitei, Auksei Balčytienei, Kristinai Juraitei, Dovilei Jakniūnaitei, Mažvydui Jastramskiui, Nerijui Maliukevičiui, Meilutei Ramonienei, Aidai Savickai, Loretai Vilkienei, Jurgitai Rimkevičienei, Valstybės pažangos tarybos koordinacinei grupei, Lietuvos kultūros ministerijos, Užsienio reikalų ministerijos, Krašto apsaugos ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Vyriausiosios rinkimų komisijos, Etninės globos tarybos, LR Seimo Ateities komiteto, Valstybės duomenų agentūros, „Eurotela“ specialistams. Už visus likusius trūkumus atsakingi tyrimo autoriai.